

Прызнанне!

Напярэдадні Дня работнікаў культуры ў Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета 8 кастрычніка адбылося ўшанаванне найлепшых супрацоўнікаў сферы. Вітальныя словы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь А.Р.Лукашэнкі абвясціў міністр культуры Анатолій Маркевіч. Таксама ў адрас работнікаў сферы культуры паступілі віншаванні ад Прэм'ер-міністра Рамана Галоўчанкі і Старшыні Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь Наталлі Качанавай. Анатолій Маркевіч уручыў узнагароды супрацоўнікам апарата Міністэрства і работнікам устаноў культуры.

фота Таццяны МАТУСЕВІЧ

Працяг на стар. 3

ПРАЦЯГВАЕЦЦА ПАПІСКА НА ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА" ПРАЗ ІНДЫВІДУАЛЬНЫ (63875) І ВЕДАМАСНЫ (638752) ІНДЭКСЫ.

З дапамогай банкаўскай карткі газету можна выпісаць праз інтэрнэт-сэрвіс на сайце "Белпошты" (пункт "Афармленне падпіскі на друкаваныя сродкі масавай інфармацыі").

Прыём грамадзян міністрам культуры

11 кастрычніка ў Савеце Міністраў міністр культуры Анатолій Маркевіч правядзе прыём грамадзян, іх прадстаўнікоў і прадстаўнікоў юрыдычных асоб па адрасе: г. Мінск, вул. Савецкая, 9, пакой 103. Прыём адбудзецца па папярэднім запісе па тэлефоне: 8 (017) 222-65-09

Суботнія сустрэчы

МЕТАЛ ЯК РОДНАЯ СТЫХІЯ

Заслуга гэтай мастачкі па метале — далёка не толькі ў самім факце яе існавання...

СТ. 6

Соцыум

ПАЛАЦЫ, АДКРЫТЫЯ ДЛЯ КОЖНАГА

Журналіст "К" распавядае, якім чынам адноўленьня помнікі архітэктурнай спадчыны сёння зноў пачынаюць выконваць функцыі культурных і духоўных цэнтраў.

СТ. 5

14 кастрычніка спаўняецца 30 гадоў з дня выхату ў свет першага нумара газеты "Культура"!

9 971994 478007 21041

ВІНШАВАННЕ МІНІСТРА КУЛЬТУРЫ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ АНАТОЛІЯ МАРКЕВІЧА З НАГОДЫ ДНЯ РАБОТНІКАЎ КУЛЬТУРЫ

Дарагія сябры, калегі!

Дазвольце выказаць вам словы ўдзячнасці, падзякі і глыбокай павагі з нагоды прафесійнага свята — Дня работнікаў культуры.

Выкладчыкі навучальных устаноў, супрацоўнікі музеяў, бібліятэк і клубных устаноў, артысты і музыканты, мастакі і пісьменнікі, кіраўнікі творчых калектываў — усё вы сваёй штодзённай актыўнай працай садзейнічаеце захаванню і пры-

мнажэнню нацыянальна-культурнага патэнцыялу нашага народа, яго гістарычнай памяці і самабытнасці.

Культура Беларусі мае глыбокія традыцыі, яна заснавана на гуманістычных каштоўнасцях, і гэтыя каштоўнасці заўсёды дапамагалі беларускаму народу не памыліцца ў сваім выбары, не здрадзіць сваім ідэалам. Культура з'яўляецца тым спрадэчным сэнсам, які засцерагае і аб'ядноўвае нацыю, дае

ёй магутныя стваральныя сілы і добрыя эмоцыі.

У нас таленавітая, выдатная моладзь, для творчай рэалізацыі і раскрыцця патэнцыялу якой наша краіна стварыла ўсе ўмовы. Будзем і надалей падтрымліваць яе.

Шчыра віншую ўсіх вас са святам. Жадаю моцнага здароўя, шчасця, дабрабыту, невывярпавай творчай энэргіі і стваральнай працы на карысць нашай краіны Рэспублікі Беларусь. Са святам!

Сяброўства на міжнародным узроўні

5 кастрычніка адбылася чарговая апаратная нарада міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анатоля Маркевіча з начальнікамі ўпраўленняў і аддзелаў міністэрства. З дапамогай сродкаў відэасувязі ўдзел у нарадзе прынялі таксама начальнікі ўпраўленняў культуры абласных выканаўчых камітэтаў.

У пачатку нарады асабліваю ўвагу Анатолій Маркевіч звярнуў на тэму прышчэпак ад каранавірусу работнікаў культуры краіны. Найбольш актыўна вакцинацыю прайшлі ў Магілёўскай вобласці — 43% супрацоўнікаў галіны. Найменшы паказчык у Віцебскай вобласці — 21% супрацоўнікаў. Міністр загадаў і далей пільна сачыць за сітуацыяй і пераканваць работнікаў культуры ў неабходнасці вакцынацыі.

Закранаючы пытанне, датычнае Дзён культуры Беларусі ў Казахстане (праходзілі з 1 па 3 кастрычніка), міністр адзначыў, што прымаючы бок сустрэў нашу дэлегацыю вельмі гасцінна, а беларускія артысты годна паказалі сваё майстэрства. Асабліва важным гэта свята было для беларускай дыяспары ў Казахстане.

У хуткім часе абдуліцца Дні беларускай культуры і ў Расіі. Анатолій Маркевіч выказаў меркаванне, што іх мусяць прадстаўляць не толькі тэатр імя Янкі Купалы, мастацкія выставы і прадукцыя Беларусьфільма, але і іншыя разнапланавыя калектывы, у тым ліку і рэгіянальныя.

Было зазначана, што на мінулым тыдні "Беларусьфільм" прымаў удзел у фестывалі "Перліна шоўкавага шляху" ва Узбекістане. Наша дэлегацыя годна

прадставіла краіну. На мерапрыемстве прысутнічалі дэлегацыі 30 краін свету, культурная падзея адбылася ў 37 рэгіёнах Узбекістана. З гэтай нагоды Анатолій Маркевіч выказаў меркаванне аб мэтазгоднасці правядзення кінафестываля "Лістапад" і ў шматлікіх рэгіёнах Беларусі.

Падчас нарады ўздымалася і тэма святкавання ў 2025 годзе 900-годдзя Полацкага жаночага манастыра. Міністэрства культуры прыме неабходны ўдзел у падрыхтоўцы да ўрачыстасці, у прыватнасці, у рэстаўрацыі Спасна-Прэабражэнскага храма. Абмяркоўвалася і пытанне, звязанае з устаноўкай помніка мітрапаліту Філарэту ў Мінску.

Беларуская культура на казахстанскай зямлі

З 1 па 3 кастрычніка праходзілі Дні культуры Беларусі ў Рэспубліцы Казахстан. Для ўдзелу ў мерапрыемствах у казахскую сталіцу Нур-Султан прыбылі Міністр культуры Рэспублікі Беларусь Анатоля Маркевіч, які адразу ж наведваў Нацыянальную акадэмічную бібліятэку Рэспублікі Казахстан.

Таксама 1 кастрычніка адбылося адкрыццё Дзён кіно Рэспублікі Беларусь у Казахстане. На працягу некалькіх дзён казахскія глядачы мелі магчымасць пазнаёміцца з мастацкімі, дакументальнымі і анімацыйнымі беларускімі фільмамі, сярод якіх ігравы "Правільны геймер", "Вайна. Застацца чалавекам", "Франка", "Адна дарога", "Будні дзень", "Фота на памяць", "Авантуры Пранціша Вярвіча", "Лёс дыверсанта", а таксама неігравыя "Вяда", "Добрых дзяўчынак не бо'юць" і "Лебедзі".

У рамках Дзён кіно Рэспублікі Беларусь у Казахстане таксама адбыўся конкурс маладых кінематографістаў "Кіно за пяць дзён", майстар-класы, круглыя сталы, прэзентацыі і творчыя сустрэчы з удзельнікамі кінафестывала. Беларуская дэлегацыя абмеркавала з калегамі перспектывы супрацоўніцтва ў стварэнні сумесных фільмаў і дыстрыбуцыі, адбыўся абмен досведам у арганізацыі і правядзенні кінафестывалаў.

2 кастрычніка ў Нацыянальным мастацкім музеі Казахстана адкрылася выстава "Сучасная Беларусь вачыма маладых мастакоў". У экспазіцыі былі прадстаўлены работы, якія адлюстроўваюць пры-

гажосць усіх куткоў беларускай зямлі. Увечары таго ж дня ў канцэртнай зале "Казахстан" адбыўся гала-канцэрт майстроў мастацтваў Беларусі.

Казахстанская публіка гарача вітала выступленні Дзяржаўнага ансамбля танца Беларусі, Алёны Ланской, Жанэт, Аляксандра Саладухі і гурта "Аўра".

А з кастрычніка ў пасольстве Рэспублікі Беларусь у Нур-Султане адбылася сустрэча міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анатоля Маркевіча з прадстаўнікамі беларускай дыяспары. У Казахстане прыжываюць больш за шэсцьдзесят тысяч беларусаў, дзейнічаюць трынаццаць грамадскіх аб'яднанняў, якія захоўваюць беларускія нацыянальныя традыцыі, звычкі і абрады, вывучаюць гісторыю і мову свайго народа і займаюцца арганізацыяй святаў і культурных мерапрыемстваў.

Таксама Анатолій Маркевіч наведваў вядучыя арганізацыі культуры Нур-Султана: тэатры оперы і балета, Казахстанскую нацыянальную акадэмію харэаграфіі і "Назарбаев Цэнтр". Былі абмеркаваны перспектывы супрацоўніцтва ў сферы адукацыі, удзелу ў міжнародных фестывалях, што праводзяцца ў Беларусі і Казахстане, гастроляў вядучых тэатраў.

КУЛЬТУРА ШТОТДЕНЬВА ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА) Выдаецца з кастрычніка 1991 года.

Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь.
Рэгістрацыйнае пасведчэнне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.
Галоўны рэдактар — КРЫВАНОС Аляксандр Паўлавіч; **адказны сакратар** — Ксенія ПАДОЛЫЦАВА; **рэдактар аддзела**: Яўген РАЎН; **аглядальнік рэдакцыі**: Міхась ЮРКЕВІЧ; Надзея ВУНЦЫВІЧ, Надзея КУДЭЯЙКА, Антон РУДАК, Павел САЛАЎЕЎ, Ілья СВІРЦІН; **Выдавец** — Радацыйна-выдавецкая ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА"; **Першы намеснік дырэктара** — КРЫШЫНСКІЯ Людміла Аляксееўна; **мастацкі рэдактар** — Наталія ОВДА.
Сайт: www.kimpress.by; E-mail: kultura@tut.by; Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх. Тэлефоны: (017) 286 07 97, (017) 334 57 23. Тэлефон-факс: (017) 334 57 41. Рэкламны адзел: тэл. (017) 286 07 97, 334 57 41. Выдавец — Радацыйна-выдавецкая ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".
Першы намеснік дырэктара — КРЫШЫНСКІЯ Людміла Аляксееўна.
Прыёмная: (017) 334 57 41.
220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77, Чацвёрты паверх. Бухгалтэрыя: (017) 334 57 35.
Аўтары допісаў наведваюць прэзыхаці, поўнаасно імя і імя на бачку, паштартныя адрасы (імяры паштарту, дату выдання, кілі і сапы выдарадны пашпарту, асабісты нумар), асноўнае месца працы, заротны адрас.
Аўтарскія рупанікі не рэзінуюцца і не вяртацца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.
"Матэрыял на правах рэкламы".
© "Культура", 2021. Наклад 63875, 638752. Рознічны кошт — па дамоўленасці.
Падысана ў друк 08.10.2021 ў 18.00. Замова 2596.
Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавецтва "Беларускі Дом друку".
220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1.
ЛП № 02330106 ад 30.04.2004.

Увага, конкурс!

З 1 кастрычніка 2021 года Міністэрства культуры праводзіць конкурс эскізных праектаў скульптурнай кампазіцыі, прысвечанай адзінству беларускага народа на Кастрычніцкай плошчы.

Да ўдзелу ў конкурсах эскізных праектаў запрашаюцца аўтары або аўтарскія калектывы, якія складаюцца са скульптараў і архітэктараў, якія маюць альбо атрымліваюць адпаведную прафесійную адукацыю.

Для ўдзелу ў конкурсе ўключна неабходна ў тэрмін да 15 кастрычніка 2021 года падаць заяўку ў Міністэрства культуры па адрасе: г. Мінск, пр. Пераможаў, 11, оф. 718, кантактны тэлефон + 375 17 204 86 05, а самі матэрыялы ў тэрмін

да 15 лістапада 2021 года па адрасе: г. Мінск, ул. Няжрасава, 3, ГУКСТ "Нацыянальны цэнтр сучасных мастацтваў".

З больш падрабязнай інфармацыяй аб умовах удзелу ў конкурсе можна знаёміцца на сайце Міністэрства культуры ў раздзеле "Конкурсы і мерапрыемствы".

У адпаведнасці з Загадам Міністэрства культуры 26.07.2021 № 155 быў праведзены конкурс эскізных праектаў скульптурнай кампазіцыі, прысвечанай адзінству беларускага народа.

Па выніках працы журы было прынятае рашэнне не вызначаць пераможцу і правесці паўторны конкурс эскізных праектаў.

Газета — рэгіёны — чытач

■ — З 1 па 3 кастрычніка адбыліся Дні культуры Рэспублікі Беларусь ў Рэспубліцы Казахстан. Сярод іх удзельнічаў быў і ансамбль Магілёўскай абласной філармоніі "Медуница". Якія вашы ўражання ад Дзён культуры? Ваялянца Кандрацэва, мастацкі кіраўнік ансамбля "Медуница":

— Сустрэкалі нашу дэлегацыю ўрачыста казахскім фальклорным ансамблем ужо ў аэрапорце. Усе тры дні была насычаная праграма. Наш калектыву выступаў сумесна з Дзяржаўным акадэмічным ансамблем танца Беларусі і артыстамі эстрады. "Медуница" адкрывала мастацкую выставу ў пасольстве, на якой была і беларуская дыяспара. Таксама калектыву удзельнічаў у гала-канцэрце ў галоўным зале Казахстана "Астана".

■ — На гэтым тыдні праходзіць Дні культуры Таджыкістана ў Беларусі. Адым з месцаў канцэрта гасцей стане Маладзечна. Як горад гатовы сустрэць замежную дэлегацыю?

Вольга Клепакова, начальнік аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Маладзечанскага райвыканкама:

— Нягледзячы на няпростую эпідэміялагічную сітуацыю, канцэрт таджыкскай дэлегацыі, спадзяемся, усё ж адбудзецца. Мы чакаем, што ў Маладзечна прыедзе 43 замежныя артысты. Пройдзе канцэрт у гарадскім Палацы культуры. Але па вядомым прычынам, у зале, разлічаным на 840 асоб, будзе змешчана толькі 250 чалавек. Тым не менш, мы чакаем, што выступленне таджыкскіх сяброў спадабаецца глядачам.

■ — Сёння ў Магілёўскай вобласці вызначаны самы высокі ўзровень прышчэпленых ад каранавірусу ў сферы культуры па рэгіёнах. Як атрымліваецца пераканваць супрацоўнікаў у патрэбе вакцынацыі?

Наталія Пушнова, намеснік начальніка ўпраўлення культуры Магілёўскага аблвыканкама:

— Як і ў іншых рэгіёнах, з пачаткам каранавіруснай інфекцыі ў нас працуюць штабы па пытаннях калектывнай вакцынацыі. Таксама штабы ёсць і ў кожным райвыканкаме, якія даюць нам справаздачу. Найпершым метадам пераканання зрабіць прышчэпку з'яўляецца індывідуальнае растлумачэнне. Мы плануем праводзіць работу па вакцынацыі да ўзроўню сувесных стандартаў па стварэнні калектыва на імунітэта ў 60-70% ад колькасці ўсіх супрацоўнікаў.

Падрыхтаваў Павел САЛАЎЕЎ

Прызнанне!

(Заканчэнне. Пачатак на ст. 1)

З а значны асабісты ўклад у развіццё культуры Рэспублікі Беларусь мастацкаму кіраўніку Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Валянціну Елізар'еву, дырэктару — мастацкаму кіраўніку Нацыянальнага акадэмічнага аркестра сімфанічнай і эстраднай музыкі Міхалу Фінбергу, а таксама дырэктару Нацыянальнага гістарычнага музея Аляксандру Храмому была аб'яўлена Падзяка Старшыні Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь.

Мастацкаму кіраўніку Беларускага дзяржаўнага ансамбля народнай музыкі "Святя" Вячаславу Статкевічу і вядучаму майстру сцэны Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра Віктару Цыркуновічу была аб'яўлена Падзяка Прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусь.

Ганаровымі граматамі Міністэрства культуры былі ўзнагароджаны намеснік начальніка ўпраўлення дзяржаўных спецыяльных культурных мерапрыемстваў галоўнага ўпраўлення дзяржаўных спецыяльных культурных мерапрыемстваў і прафесійнага мастацтва Міністэрства культуры Васілій Галаван, артыст-вакаліст Нацыянальнага акадэмічнага аркестра сімфанічнай і эстраднай музыкі Таццяна Глазунова, начальнік ўпраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны Міністэрства культуры Наталія Хвір і прафесар кафедры струнных народных шчыпкова-ударных інструментаў Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі Леанід Чарняк.

Граматы Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь атрымалі начальнік аддзела арганізацыйнай работы і дакументазаварту

Міністэрства культуры Алена Быкава і кансультант юрыдычнага аддзела Міністэрства культуры Таццяна Пайрэт Саура.

Падзяка міністра культуры Рэспублікі Беларусь была абвешчана галоўнаму спецыялісту аддзела па арганізацыі навукова-праектнага і металычнага забеспячэння ўпраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны Вікторыі Бусько, начальніку аддзела бухгалтарскага ўліку і справаздачнасці Але Гурыновіч, кансультанту ўпраўлення прафесійнага мастацтва галоўнага ўпраўлення дзяржаўных спецыяльных культурных мерапрыемстваў і прафесійнага мастацтва Людміле Манаквай, вядучаму рэферэнту аддзела па кінематографіі Інэсе Мільчонак, намесніку начальніка фінансаво-эканамічнага ўпраўлення Але Сямашка, вядучаму інжынеру аддзела кадрвай работы і дзяржаўных узнагарод Уладзіміру Харсееву, вядучаму эканамісту ўпраўлення капітальнага будаўніцтва і

матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння Алегу Хвашчэўскаму і начальніку аддзела міжнароднага супрацоўніцтва і інфармацыйнага забеспячэння Вікторыі Ратабельскай, якая таксама была ўзнагароджаная граматай Выканаўчага камітэта Садружнасці Незалежных Дзяржаў за актыўную работу па ўмацаванні і развіцці культурнага супрацоўніцтва.

Старшыня Беларускага прафесійнага саюза работнікаў культуры, інфармацыі, спорту і турызму Таццяна Філімонава ўручыла прэміі саюза. У намінацыі "Літаратура, журналістыка, крытыка" лаўрэатам прэміі стаў пісьменнік, публіцыст, драматург, грамадскі і культурны дзеяч, ганаровы член Саюза пісьменнікаў Беларусі Уладзімір Гаўрыловіч. У намінацыі "Тэатральнае, экраннае, шырковае мастацтва" — настаўнік па класе тэатра, кіраўнік узорнай тэатральнай студыі "У кропку!" Магілёўскай школы мастацтваў № 1 Вольга Бялова. У намінацыі "Музычнае мастацтва" — артыст-вакаліст Нацыянальнага акадэмічнага народнага аркестра Рэспублікі Беларусь імя І. І. Жыновіча Андрэй Коласаў. У намінацыі "Жывапіс, скульптура, графіка, дызайн і дэкаратыўна-прыкладное мастацтва" — майстар народных мастацкіх промыслаў аддзела этнаграфіі, фальклору і раместваў Гродзенскага раённага культурна-інфармацыйнага цэнтру Ірына Шавельская. У намінацыі "Народная творчасць" — загадчык філіяла "Глыбоцкі дом раместваў" Глыбоцкай цэнтралізаванай клубнай сістэмы Святлана Скавырка. У намінацыі "Бібліятэчная справа" — калектыў Шчучынскай раённай бібліятэкі імя Цёткі, а ў намінацыі "Музейная справа" — калектыў Жлобінскага гісторыка-краязнаўчага музея.

Завяршыў мерапрыемства творчы падарунак для ўзнагароджаных — канцэрт салістаў Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета.

К

Агульнае мінулае і сумесныя высілкі ў будучыні

7 кастрычніка ў Міністэрстве культуры адбылася сустрэча з дэлегацыяй, якая наведвала нашу краіну з нагоды Дзён культуры Рэспублікі Таджыкістан у Беларусі, што праходзяць з 5 па 11 кастрычніка. У рамках гэтых мерапрыемстваў адбыліся Дні кіно, выступленні майстроў мастацтваў Таджыкістана ў Мінску і Маладзечна, а таксама выстава народных промыслаў таджыкскіх майстроў.

Міністр культуры Анаталій Маркевіч адзначыў, што ўзаемадачынненні Беларусі і Таджыкістана ў сферы культуры застаюцца надзвычай эфектыўнымі, а таксама падкрэсліў, што такая сітуацыя абумоўлена, у тым ліку, агульным гісторыяльным народам і тым унёскам, які ў свой час зрабілі прадстаўнікі таджыкскага народа ў справе вызвалення Беларусі і перамогі над нацызмам. Адметна, што з пятнаццаці ўраджэнцаў Таджыкістана, якія ўшанаваныя званнем Героя Савецкага Саюза, трое атрымалі яго за ўдзел у вызваленні Беларусі.

Міністр прапанаваў стварыць сумесную рабочую групу з ліку супрацоўнікаў сферы культуры Беларусі і Таджыкістана, якая ў рамках узаемных візітаў вызначыла б далейшыя дзеянні па супрацоўніцтве нашых краін у гэтай галіне. Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Рэспублікі Таджыкістан у Беларусі Махмуд Хакход падтрымаў гэтую думку, прапанаваўшы стварыць у гэтай справе міжрадавую камісію.

Удзел у сустрэчы прыняў таксама старшыня Саюза кінематографістаў Беларусі Віктар Васільеў, які адзначыў шматгадовае супрацоўніцтва беларускіх і таджыкскіх кінамайстроў і ўручыў старшыні Саюза кінематографістаў Таджыкістана Сафару Хакдолаву медаль Саюза кінематографістаў Беларусі. Першы намеснік міністра культуры Рэспублікі Таджыкістан Абід Назарыён падзякаваў беларускаму боку за гасціннасць і заўважыў, што цяпер зусім не адчувае сябе чужым у нашай краіне.

Ад вышыўкі чакан да поп-шлягераў

Яркія фарбы ўсходу, пранікнёныя мелодыі, таямнічая атмасфера казак Шахеразады... Усё гэта здолелі адчуць наведвальнікі Дзён культуры Рэспублікі Таджыкістан, якія праходзяць з 1 па 11 кастрычніка ў Мінску і Маладзечна. Папярэдняе такое мерапрыемства адбылося ў нашай краіне пяць гадоў таму, і па ўсім было відаць, што беларуская публіка засумавалася.

Беларусі ад нацыстаў. Ды выказаў упэўненасць, што такія старонкі агульнай гісторыі ніколі не забываюцца.

Праграма Дзён культуры была даволі разнастайная, а яе эпіцэнтрам стаў гала-канцэрт на сцэне Белдзяржфілармоніі, які адбыўся 7 кастрычніка.

Яго дбайна зрэжысаваная праграма нібы ставіла за моту цягам няпоўных дзюх годзін ненавядзліва пазнаёміць беларускую публіку з найлепшымі здыбткамі шматвядомай таджыкскай культуры — ад сівай даўніны і да цяперашняга часу. Гледачы пачулі, як гучаць аўтэнтычныя уд, конун і най, па-

смакавалі ў арыгінале радкі знакамітага паэта XIII стагоддзя Саадзі Шарозі... І замялі належна ацаніць сучасную таджыкскую эстраду. Але яшчэ больш эмацыйна на яе рэагавалі прадстаўнікі дыяспары. Выступ поп-зоркі Чаршанбэ Алаватова літаральна "парваў залу". Не дужа часта з'яраеша, каб на такіх імпрэзах людзі масава танчылі ў праходах!

А сапраўднай зоркай вечара стаў танцавальны ансамбль "Парасту". Высокапрафесійны, вынаходлівы, яркі... Кожны яго нумар мае сваю адметную драматургію і харэаграфічную лексіку. Знаёмства з рэпертуарам калектыву

выклікае жаданне глыбей пацікавіцца таджыкскай культурай наогул. Значыць, сваю ролю візітоўкі краіны "Парасту" выконвае на ўсё сто.

Чым яшчэ ўражвалі таджыкскія танцоркі, дык гэта канцэртнымі касцюмамі. Адзін з іх нумароў пераўтварыўся ў своеасаблівае дэфіле. Дэманстравалася калекцыя светнага відмага кушор'е Хуршэда Саторова, які па-майстэрску інтэгруе ў сучасную моду знакамітую вышыўку чакан ды іншыя этнічныя матывы. Аднавельна, гэты важны пласт культуры таксама быў прадстаўлены мінскаму гледачу.

А яшчэ яго чакалі прыемныя сюрпрызы. Спярша спявак Зафар Абдуалімаў выканаў "Бялявую, чарнявую" — што важна адзначыць, без акцэнта. А трохі пазней яго калега, імпазантны Бахшёр Ібрагімаў заявіў, што беларускія песні лобяць ды ведаюць у Таджыкістане многія — ды сарваў шквал апладысмантаў сваёй "Беларускай".

Думаецца, да Дзён культуры Беларусі ў Таджыкістане нашы артысты падрыхтуюць не горшы сюрпрыз. А ў тым, што такая акцыя з часам адбудзецца, не сумняецца ніхто.

Сяргей ПЯТРОЎСКІ

Каб абмяняцца думкамі

Днямі ў Міністэрстве культуры адбылася сустрэча былых кіраўнікоў і работнікаў ведамства з цяперашнімі кіраўнікамі структурных падраздзяленняў. Былі міністр культуры Барыс Святлоў, былы першы намеснік міністра Уладзімір Рылатка, былы начальнік па ахове гісторыка-культурнай спадчыны Ігар Чарняўскі, былы начальнік аддзела па кінематаграфіі Аляксей Безуглы і іншыя абмяняліся досведам ранейшай і цяперашняй работы з прадстаўнікамі міністэрства.

Падчас размовы бакі прыйшлі да высновы, што цяперашні час патрабуе надзяліць большымі функцыянальнымі магчымасцямі Беларускае дзяржаўнае інстытут праблем культуры, які быў заснаваны ў 1991 годзе, а цяпер падпарадкаваны Беларускаму дзяржаўнаму ўніверсітэту культуры і мастацтваў. Названы інстытут сёння выконвае збоўшага функцыю перападрыхтоўкі кадраў, але, па меркаванні бакоў, ён павінен распрацоўваць праграмы і метадычныя пытанні па працы дзейнасці ўстаноў культуры.

Таксама абмяркоўвалася тэма глыбейшага інтэгравання ў грамадства творчых саюзаў устаноў культуры. Яны мусяць акамуляваць актуальныя балючыя пытанні галіны, даваць адказы на выклікі сучаснасці, працаваць больш эфектыўна.

Засяродзілі ўвагу падчас сустрэчы і на тэме абароны гісторыка-культурнай спадчыны. Супрацоўнікі міністэрства адзначылі, што адмысловыя эфектыўныя працоўкі ўнесены ў новы праект Кодэкса аб культуры.

Па словах першага намесніка міністра культуры Валерыя Грамады, такія сустрэчы дапамагаюць удасканаліць погляд на праблемы культуры і выпрацоўваць шляхі для іх вырашэння. Таму ў міністэрстве заўсёды рады канструктыўным прапановам і дыялогу, які працуе на карысць агульнай справы.

K

У дзень Інстытутаў Канфуцыя

Першы прарэктар БДУ — Дзмітрый Мядзведзеў, рэктар БДУКМ — Наталля Карчэўская, загадчык кафедры культуралогіі — Аляксандр Смолік.

На самым прыканцы верасня ў Рэспубліканскім інстытуце кітаязнаўства імя Канфуцыя БДУ адбылося ўрачыстае адкрыццё філіяла кафедры культуралогіі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў.

Дата мерапрыемства — 28 верасня — была выбрана невыпадкова, бо менавіта ў верасні адзначаецца дзень Інстытутаў Канфуцыя, якія сёння адкрыты па ўсім свеце, і шэсць з іх — у нашай краіне. Гэта дзень нараджэння Канфуцыя, альбо Дзень нацыянальнага настаўніка, старажытнага філосафа, які аказаў велізарны ўплыў не толькі на кітайскае цывілізацыю, але і наогул на сусветную культуру.

У сімвалічнай шчырамані разразання чырвонай стужкі прынялі ўдзел першы прарэктар БДУ Дзмітрый Мядзведзеў, дырэктар РІКК Анатоль Тозік, рэктар БДУКМ Наталля Карчэўская і загадчык кафедры культуралогіі БДУКМ Аляксандр Смолік. Прывітальныя словы ўдзельнікам былі прызначаны актуальнасці ўзаемадзеяння дзвюх устаноў вышэйшай адукацыі па папулярнасці культуры і традыцыі Кітая. Наталля

Карчэўская выказала падзяку за магчымасць супрацоўніцтва і адзначыла сімвалічнасць стварэння новай структуры ў год 100-годдзя найстарэйшага ўніверсітэта Беларусі.

Перад гасямі мерапрыемства выступілі творчыя калектывы БДУКМ — ансамбль беларускіх цымбалістаў і хор кітайскіх студэнтаў "Садружнасць". З навуковай дзейнасцю вучэбных устаноў можна было знаёміцца на выставе навуковай і вучэбнай літаратуры супрацоўнікаў РІКК і БДУКМ. Таксама для кітайскіх і беларускіх гасцей была арганізавана экскурсія па інстытуце.

Пабудова міжкультурнага дыялогу паміж краінамі праз адукацыйны працэс — важны напрамак работы кафедры культуралогіі БДУКМ. Першы кітайскі магістрант быў выпушчаны ў 2013 г. За восем гадоў з ліку кітайскіх студэнтаў кафедра падрыхтавала трох дактароў навук, 28 магістраў, якія навучаліся на рускай мове, і 25 магістраў з англійскай мовай навучання. Менавіта плённая даследчая праца кафедры стала асноўным матывам адкрыцця філіяла кафедры культуралогіі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў на базе Рэспубліканскага інстытута кітаязнаўства імя Канфуцыя.

Ініцыятыва адкрыцця філіяла — гэта шлях да аб'яднання вопыта дзвюх краін у напрамку ўдасканалення працэсу адукацыі, а таксама пашырэння інтэграцыйных сувязей у інтарэсах развіцця сістэмы падрыхтоўкі кітайскіх навучэнцаў.

Дзейнасць філіяла кафедры культуралогіі будзе накіравана на ўмацаванне навуковых і адукацыйных сувязей РІКК БДУ са спецыялістамі ў галіне кітайскай культуры і паляпшэнне якасці падрыхтоўкі кітайскіх магістрантаў і аспірантаў БДУКМ. Плануецца сумесная арганізацыя навуковых і навукова-практычных мерапрыемстваў, тэматычных круглых сталаў, лекцый і семінараў па гісторыі і культуры Кітая, правядзенне навучальных і вытворчых практык для кітайскіх магістрантаў і аспірантаў, удзел выкладчыкаў інстытута ў распрацоўцы тэм навуковых, магістарскіх і кандыдацкіх прац з далейшым укараненнем вынікаў даследаванняў у навукова-практычную і адукацыйную дзейнасць устаноў.

Жадаю супрацоўнікам філіяла паспяховага старту і плённай працы!

В. М. САКАЛОВА, кандыдат культуралогіі,
дацэнт кафедры культуралогіі БДУКМ
Фота Дзіяны ПУГАЧОВАЙ

Страта

Скончылася зямное жыццё прафесара, доктара мастацтвазнаўства Іны Назінай. Але яе ўнёсак у даследаванне і развіццё нацыянальнай музычнай культуры настолькі вялікі, што складаецца ўражанне, быццам Іна Дзмітрыеўна працягла адразу некалькі жыццяў.

Надзея БУНЦЭВІЧ

Святло навуковых ідэй

Першае найпрост звязана з раем: выпускніца фартэп'янага аддзялення Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі, выдатная піяністка, сваю першую манерафію яна прысвяціла беларускаму фартэп'янным канцэртам. І тым самым заклала асновы вывучэння гэтага жанра ў рэспубліцы і адначасова стымулявала кампазітарскую цікавасць да інструментальных канцэртаў увагу.

Другое жыццё Іны Назінай звязана з беларускім народным інструментары-

ем. У той час, як усе звярталіся найперш да песеннага фальклору, а да беларускіх народных інструментаў прылічвалі амаль выключна цымбалы, яна адкрыла ўсё багацце традыцыйнай інструментальнай спадчыны. Звярнула ўвагу на разнастайныя народныя аналагі вядомых аркестравых інструментаў, адшукала іх старадаўніх нацыянальных "продкаў". І ў выніку адбудавала стройную сістэму беларускага інструментарыя і тэмбравых упа-

дабанняў нашага народа, прычым у размаітых сувязях-сплічэннях-скржаваннях з той жа ўрэйскай і іншымі культурамі, што крочылі побач з беларускай на нашых землях і прыводзілі да нечаканых мікстаў. Іна Дзмітрыеўна стала першай, хто ўключыў у інструментальнае кола, годнае сур'езнага навуковага падходу, усялякія трышцінкі-чарашнікі ды іншыя прыстасаваныя сродкі прыроднага пі побытавага паходжання. А потым пераклочылася яшчэ і на званы. Бо яе цікавіла, калі можна так сказаць, уся музычная фанасфера Беларусі. І адначасова так званая арганалогія — самі канструкцыі народных інструментаў, што паслужыла штуршком для многіх сучасных майстроў па вырабе інструментарыя.

Трэцяе жыццё нястомнай даследчыцы — гэта яе вучні, аспіранты Нацыянальнай акадэміі на-

вуц, а пазней Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі. Падрыхтоўка такіх кадраў — абавязак прафесуры. Але ж з-пад яе апекі выходзілі скрозь зоркі нашага музыказнаўства, у тым ліку некалькі дактароў навук. Вольга Дадзімава прысвяціла сябе даследаванню старадаўняй музыкі Беларусі. Наталія Яканюк — галоўны спецыяліст краіны па развіцці нашых народных аркестраў і іх рэпертуары, дзе безліч арыгінальных твораў беларускіх кампазітараў. Міхаіл Казловіч, прарэктар Інстытута сучасных ведаў па вучэбнай і навуковай рабоце, — плённы даследчык інструментальных традыцый Беларускай абрадавацыі. Тамара Ліхач — лепшы знаўца царкоўных музычных традыцый розных веравызнанняў, што панавалі на нашых тэрыторыях. Алена Шацько — тэарэтык і практык праваслаўнага звановаў. У час наву-

чання здараліся і слёзы, і непаразуменні, і абвінавачванні навуковага кіраўніка ў залішняй строгаці і патрабавальнасці (нічога не зробіш, яна ж Скарпіён па гараскопе, што джаліць найперш сябе, а разам і астатніх). А потым усе ў адзін голас гаварылі, што гэта было яшчэ і выхаванне характару, той мужнасці і адданасці, без якой сапраўднае навуковае пошукі немагчымыя.

Чацвёртая жыццёвая лінія Іны Назінай была скіравана на папулярнасць усяго знойдзенага — не толькі ў Беларусі, але і ў замежжы. Невыпадкова яна стала ўладальніцай Гран-пры ЮНЕСКА за магнітаальбом з традыцыйнай песенна-інструментальнай культурай Палесся. А колькі ўвогуле было падрыхтавана і выдана такіх запісаў! Сваімі фальклорнымі экспедыцыямі-вандароўкамі яна ахапіла ўсе куткі нашай краіны. І, што вельмі важна,

шчодро дзялілася ўсім назапашаным: апошні дыск з яе палівым музычнымі запісамі выйшаў сёлета. Клопат пра як мага больш поўнае захаванне народнай спадчыны прывёў яе ў кінадакументалістыку, бо фальклорныя перліны трэба не толькі слухаць, але і бачыць — ва ўсёй шматграннасці этнамузычнага космасу. Вынікам сталі калі дзесяці відэастужак, дзе Іна Дзмітрыеўна выступіла сцэнарыстам і аўтарам.

На яе апошнім кампаке — прысвячэнне: "Святла паміж народных музыкантаў, якія шчодро дзяліліся са мной сваімі ведамі і думкамі". Гэтыя словы можна напоўніць адрававаць і самай Назінай: яе пакутліва вынайздзенны навуковыя ідэі і светлыя думкі яшчэ доўга будуць азараць далейшыя шляхі нашай этнамузыкалогіі і інструменталістыка, а разам з тым — усёй беларускай культуры.

K

Пачатак восені сёлета цешыць лагодным сонечным надвор'ем, а значыць, яшчэ не скончыўся час нашых традыцыйных вандровак па Беларусі. Гэтым разам выправімся ў падарожжа па велічных палацах на поўначы Брэстчыны, а таксама завітаем у адзін з найстарэйшых храмаў Беларусі. Разгледзім зблізку, як палацавая архітэктура непасрэдна ўпісваецца ў ансамблі месцачкавай забудовы, а таксама якім чынам адноўленыя помнікі архітэктурнай спадчыны сёння зноў пачынаюць выконваць функцыі культурных і духоўных цэнтраў гарадоў і мястэчак.

Антон РУДАК / Фота аўтара

КАЗАЧНЫ ЗАМАК НА ЁСКРАЙКУ МЯСТЭЧКА

Першы пункт на нашым шляху — Косава Івацэвіцкага раёна, дзе турыстаў перадусім цікавіць палац магнэцкага роду Пуслоўскіх, які валодаў мястэчкам, пачынаючы з 1821 года. Але вартае ўвагі і само мястэчка, якое ў розныя гады належала родам Храптовічаў, Сангушкаў, Чартарыйскіх і Сапегаў. Тут можна пабачыць касцёл святой Тройцы, будаўніцтва якога было завершана ў 1877 годзе. Храм мае рысы як неаготыкі, так і раманскага стылю, а вядомы, перадусім, дзякуючы таму, што збудаваны на месцы ранейшага касцёла, узведзенага ў XVII стагоддзі, дзе ў 1746 годзе быў ахрышчаны славуці кіраўнік вызваленчага паўстання 1794 года, нацыянальнай герой Беларусі, Польшчы і ЗША Тадэвуш Касцюшка. Навокал касцёла — тыповая забудова, характэрная для заходнебеларускага мястэчка, якім яно было яшчэ да апошняй вайны. Проста насупраць касцёла можна пабачыць драўляныя дамкі з брандаўэрамі — адмысловымі цаглянымі сценамі, якія ратавалі месцачкавую забудову ад поўнага знішчэння, не даючы агню перакінуцца з аднаго драўлянага будынка на іншы.

З цэнтра мястэчка выпраўляемся да яго славаці візітнай карткі — палаца, будаўніцтва якога адбывалася з 1838 да 1853 года пад кіраўніцтвам архітэктара Францішка Яшчэла. Гэты велічны бела-гма урвае сваімі памерамі (даўжыня будынка складае сотню метраў) і нязвычайнай архітэктурай у стылі гістарызму, якая, як і ў выпадку з тутэйшым касцёлам, спалучае рысы раманскага стылю і неаготыкі. Палац выдана размяшчаны на ўзвышшы, а перад яго галоўным фасадом разгорнуты ландшафтны парк, які некалькімі тэрасамі спускаецца да дарогі. З пагорку адкрываецца від на навакольную палі і вялікую сажалку, якая надае краявіду асабліваю маляўнічасць.

У розныя часы гэты маёнтак роду Пуслоўскіх наведвалі такія вядомыя ў гісторыю краіа асобы, як славуці мас-так Напалеон Орда, літаратары Генрык Сянкевіч і Эліза Ажэшка. Сёння ў палацы працягваюцца аднаўленчыя работы, якія ажыццяўляе ААТ “Брэстстраўарыя” пад навуковым кіраўніцтвам архітэктара Уладзіміра Казакова. Будынак, пашкоджаны яшчэ ў гады Першай сусветнай вайны, падчас нацыскай акупацыі выкарыстоўваўся для размяшчэння яўрэяў з мясцовага гета, і ў 1944 годзе быў істотна панішчаны пажарам, у

Косаўскі палац.

Палацы, адкрытыя для кожнага

Ружанскі палац Сапегаў.

Царква ў Сынкавічах.

выніку якога былі страчаныя як дэталі інтэр'еру, так і сцены ды дах. Доўгія гады палац стаяў закінутым і зарастаў лесам, пакуль у 1989 годзе не былі распачатыя захады па яго паступовых расчысцях і аднаўленні.

КАЛЫСКА ГЕРОЯ

Проста насупраць палаца Пуслоўскіх знаходзіцца сядзіба, якая некалі належала баяшам таго самага Тадэвуша Касцюшкі — дом таксама быў страчаны падчас апошняй вайны, а за адбудову яго ўзяліся напачатку 2000-ых. Лёсы двух гэтых помнікаў заўжды былі ўзаемзвязанымі. Таму, як толькі ў 2004 годзе было завершана аднаўленне сядзібы Касцюшак, налета рэстаўратары ўзяліся ўжо за палац Пуслоўскіх. Сёння ў двух крылах будынка ўжо дзейнічаюць рэстаран і гатэль, а ў цэнтральнай частцы адчыніла свае дзверы для агляду публікі так званая белая зала. Неўзабаве мусяць быць адкрытыя для наведвальнікаў і памяшканні на другім паверсе палаца.

З ганку палаца Пуслоўскіх адкрываецца маляўнічы від на Мерачоўшчыну — фальварак, якім валодалі

Брама комплексу ў Ружанях.

Слоніўская сіднагога.

Касцюшкі. Менавіта тут у 1746 годзе з'явіўся на свет будучы правальдыр паўстанцаў. Лі адноўленых будынкаў Мерачоўшчыны знаходзіцца і першы ў Беларусі помнік Тадэвушу Касцюшкі — ён быў урочыста адкрыты тут у 2018 годзе. А ў самым адноўленым доме, які стаіць на падмурках арыгінальнай сядзібы, збудаванай у 1720-ых, можна пабачыць матэрыялы з археалагічных раскопак на тэрыторыі фальварка, а таксама іншыя рэчы, што нагадваюць аб побыце тых часоў.

З'ЯМНЫЯ СПРАВЫ Ў КАСМІЧНЫХ КРАЯВІДАХ

Наступны прыпынак робім у Ружанях Пружанскага раёна, дзе таксама захаваўся цудоўны палацавы комплекс, які быў збудаваны ў 1784–1786 гадах і належаў роду Сапегаў. Некалі гэта быў цэльны ансамбль, які складалася з уласна палаца, двух бакавых карпусоў і двух флігеляў аб'явалі брамы — усё гэтыя будынкi ўтваралі своеасаблівае калыско знутраным дваром шырынёю ў дзве сотні метраў. Масштаб палацавага комплексу ўражае і сёння, хаця ён быў істотна

панішчаны падчас апошняй вайны. Да нашага часу палац дайшоў у руінаваным выглядзе, захаваліся таксама каланалы, якія злучалі яго з бакавымі карпусамі, з якіх захаваўся толькі ўсходні, дзе акурат цяпер працягваюцца рэстаўрацыйныя работы. Прыбрамныя ж флігелі ўжо адрэстаўраваныя — у іх размяшчаны музей, прысвечаны гісторыі комплексу і роду Сапегаў. Стоячы сярэд маляўнічых руінаў палацавага двара, лягчэй уявіць, што знаходзіцца на іншай планеце, чым павяршы, што гэты цуд знаходзіцца ў простым беларускім раёнцэнтры — і, тым не менш, гэта факт.

Вандруючы гэтымі ваколіцамі, нельга не заўважыць, што своеасаблівае калыско палацаў і іншых помнікаў гісторыі ды архітэктуры прываблівае не толькі турыстаў, але і мясцовых жыхароў — так, напрыклад, і ў Косаўскім, і ў Ружанскім палацах мы заспяваем адну і тую ж групу — малявая пара, відавочна, вырашыла адзначыць вандруючых па гэтых знаках аб'ектах сваё вяселле, і цяпер з задавальненнем ладзіць фотасесію ля маляўнічых мураў, пакуль іх госці з

цікавашо аглядаюць тэрыторыю палацава-паркавых комплексаў. А гэта сведчыць аб тым, што высілкі рэстаўратараў ды музейных супрацоўнікаў былі неадарэмнымі — з закінутых ды доўгі час нікому непатрэбных руін палацаў Пуслоўскіх ды Сапег ператварылі сёння ў сапраўдныя культурныя цэнтры мясцовага жыцця, дапамагаючы тутэйшым жыхарам адчуць павязь з уласнымі продкамі і далучаючы іх да агульнай памяці ранейшых пакаленняў.

Прытым не варта забываць, што, акрамя палаца, ёсць на што паглядаць і ў самым мястэчку — тут захаваўся барочная царква, збудаваная ў другой палове XVII стагоддзя як грэка-каталіцкая, з прылеглым будынкам кляштару, а таксама ўзведзены на пачатку XVII стагоддзя на фундацыі каншлера ВКЛ Льва Сапегі касцёл Святой Тройцы. Варта звярнуць увагу і на дзве сіднагогі — адна з іх дайшла да нашых дзён у выглядзе руіны, а іншая выкарыстоўваецца як адміністрацыйны будынак.

АДСУТНЯЯ НОТА ДА СЛОНІМСКАГА ПАЛАНЭЗУ

Нарэшце рушым у кірунку Слоніма. Тут увагу варта звярнуць нават на самую планіроўку гістарычнага цэнтра з яго пакурчатымі вулачкамі, якая складалася яшчэ ў сярэднявеччы. Цэнтральная частка горада мае характэрную месцачкавую забудову, якая складаецца, у значнай ступені, з двух-трохпавярховых камяніц канца XIX — пачатку XX стагоддзя, побач можна сустрэць і прыклады міжаеаннай забудовы, узведзенай у часы, калі горад знаходзіўся ў складзе Польшчы — гэтыя дамы маюць рысы функцыяналізму: простая кубічная аб'ёма, скругленыя вузлы, часта на фасадзе пазначаны год будаўніцтва.

Хрысціянскія храмы Слоніма, збудаваныя ў XVII — XVIII стагоддзях, даўно адрэстаўраваныя і з'яўляюцца выразнымі архітэктурнымі дамінантамі горада. Занепакоенась пакуль выклікае хіба што лёс слонімскай сіднагогі, узведзенай у 1642 годзе. Велічны барочны будынак доўгі час стаяў закінутым, і толькі сёлета быў набыты ў прыватную ўласнасць. Аднак ці пачнуцца тут бліжэйшым часам рэстаўрацыйныя работы — пакуль застаецца пад пытаннем.

ДЗІВА МЕЖ ПАЛЁЎ

А ў ваколіцах Слоніма, безумоўна, варта звярнуць увагу на адзін з найцікавейшых помнікаў старадаўняй беларускай архітэктуры — Свята-Міхайлаўскую царкву ў вёсцы Сынкавічы Зэльвенскага раёна. Афрыцыйна яе пабудова датуецца XVI стагоддзем, але існуе меркаванне, што храм можа быць яшчэ старэйшым. Так ці інакш, гэтая царква абарончага тыпу — адзін з самых ранніх узораў беларускай готыкі, якія захаваўся да нашых дзён. Магутныя мury ды велічныя вежы і вытанчаныя франтон не могуць пакінуць нікога аб'якавым, а само размяшчэнне храма ў чыстым полі робіць уражанне ад яго відарысу яшчэ мацнейшым.

Не менш уражае яшчэ і тое, што на службе нядзельным ранкам гэтая царква, на пару дзясяткаў кіламетраў аддаленая як ад Зэльвы, так і ад Слоніма, цалкам запальёная людзьмі. Такое нячаста пабачыць у простым вясковым храме — відаць, усё-такі невыпадковае гэтае прылягненне незвычайнага помніка, які застаецца, як і ў ранейшыя стагоддзі, месцам далучэння як да гістарычнай ды архітэктурнай, так і да духоўнай спадчыны народа.

Слова “каваль” фемінітыўнага адпаведніка не мае. Але змяшчаць гутарку з Марыяй ТАРЛЕЦКАЙ у рубрыку з дзяжурнай назвай кштальту “(Не)жаночыя прафесіі” было б проста неактаўна. Бо заслуга гэтай мастачкі па метале — далёка не толькі ў самім факце яе існавання. Яна даказала, што даўняе рамьство можа не толькі быць запатрабаваным у аздабленні грамадскага асяроддзя, але і стаць адэкватнай мовай для сучасных аўтарскіх выказванняў. Не дзіва, што на нядаўнім фестывалі “Art-Minsk” Марыя стала адным з пераможцаў у намінацыі “Скульптура”.

Фота Алёны Ядвігі Адамчык

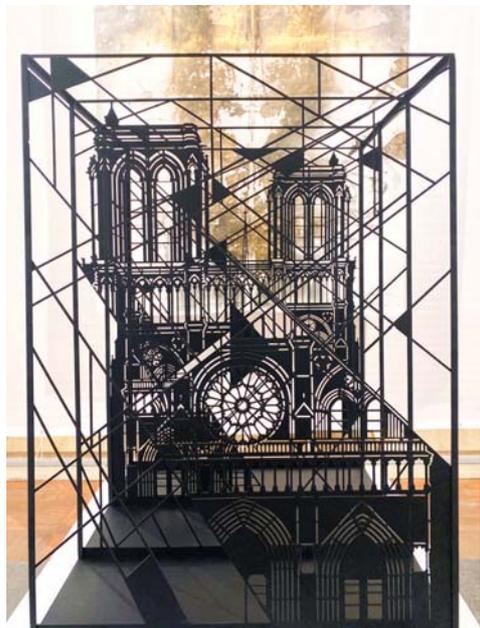

ваць далей. Здавалася б, ужо пяць тон таго жалеза на тваім участку, а ўсё ніяк не можаш спыніцца.

— Апрача кулы больш амбітных твораў, у вашым актыве ёсць і абсалютна ўтылітарны аб’ект — веларэаўта. Як прымусяць сябе падарыць да яго творца?

— Тут важна ўдакладніць, што яна знаходзіцца ля царквы Усіх Святых у Мінску. І вось, я ўяўляла сабе, як святар у падрабязнай пад’язджае да гэтай паркоўкі, каб пакінуць там свой ровар. Пагадзіцеся, вельмі прыгожая сцэна: храм, башошка, веласіпед... Значыць, і да такога дробнага аб’екта мне нельга

Метал як родная стыхія

“Дзе зараз жыве Гарбун?”, 2020 г.

Ілья СВІРЫН

— Ці моцна кавальская справа эвалюцыянавала ў плане тэхналогій з сёвай даўніны і да нашых дзён?

— Прынцыпова — ніяк! Награваеш ты жалезку да 900 градусаў — і рабі з ёю што хочаш. Коўка — гэта ж, уласна, і ёсць механічнае ўздзеянне на метал, нагрэты да адпаведнай тэмпературы. Так было і так будзе заўсёды, што тут можа змяніцца? Хіба нюансы кштальту спосабу нагрэву.

— Іншая рэч, што кавалі рознымі бываюць. Хтосьці займаецца мастацтвам, хтосьці вырабляе, дапусцім, калекцыйную зброю, хтосьці ўмее хвацка падкаваць каня... Я б наўрад ці дала рады гэта зрабіць.

— Пэўна, гэтае пытанне даўно ўжо вам надакучыла. Але ўсё ж ад яго не ўстрымаюся. Чаму сучасная дзяўчына выбірае такія архаічныя і працаёмкае ўмельства, а не які-небудзь модны камп’ютарны дызайн?

— Шчыра? Мне проста хацелася вылучыцца. Калі ў 1999 годзе я паступала ў Ака-

дэмію мастацтваў, здавалася, што гэта зрабіць вельмі складана. А мне чамусьці надта карцела. І таму вырашыла: што ж, трэба па поўнай...

— Няўжо проста каб вылучыцца?

— На першы момант, мабыць, так. Але ўрэшце ўсё неяк склалася: метал мяне прыняў. Я вельмі яму за гэта ўдзячная.

— Аднак, пэўна, гэта патрабавала шмат настойлівасці ды высілкаў...

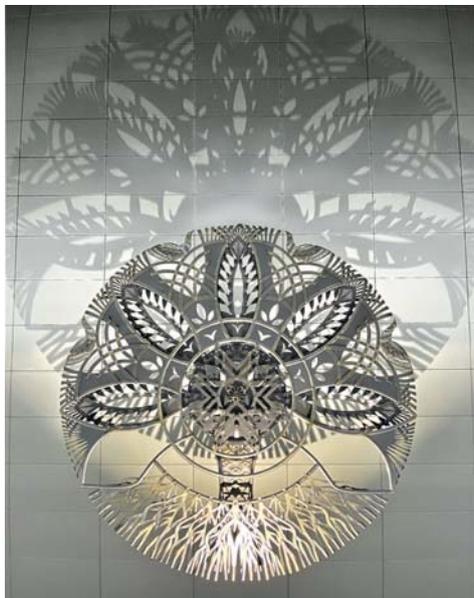
— Вы нават не ўяўляеце, якіх! Але ў Педуніверсітэце, дзе я раней вучылася на мастацка-графічным, мне было... *занадта* лёгка. Скончыла там тры курсы, патрапіла на першую практыку ў школу... І зразумела, што педагогіка — зусім не мае. Таму вырашыла пашукаць сабе нейкі больш складаны шлях. А тут акурат пашчасціла.

— Як паставіліся да вашага рашэння іншыя?

— У Акадэміі ёсць вытворчая майстэрня, дзе стаіць горн, грэецца жалеза, чутны грукат молата. І вось, з’яўляецца на яе парозе дзяўчынка вагою ў 49 кілаграм... Убачыўшы мяне, “акаскалы”

П. Вайніцкі, Л.Ляснікава, М.Тарлецкая.
“Самалёты”, 2019 г.

Мастакі М.Тарлецкая, П.Вайніцкі.
“Кавальскія выцінанкі”, 2019–2020 гг.

адразу сказалі: не, такі каваль нам не патрэбны (зрэшты, гэтую фразу я і дасюль чую прынамсі штотыдзень). Аднак паколькі я была ядрэнна падрыхтаваная па ўсіх дысцыплінах, у выніку прайшла па конкурсе.

— Паступіць адно, а вось не кінуць...

— Гэта было і сапраўды складана, прычым не толькі фізічна, колькі псіхалагічна. Я ж чалавек не з творчага асяроддзя: у маім родзе мастакоў няма. Таму сярод працэнтнай славы дзяўчынка пачувалася даволі няўпэўнена. Але праз упартасць

ды энтузіязм у 2004 годзе я Акадэмію скончыла. Заявак на размеркаванне на такога кавала, вядома, не паступіла — каму я была патрэбная? Таму пайшла на біржу працы, потым мне далі малюткі кролдыт, я набыла абсталяванне і пачала шукаць замоўцаў. З таго часу так і працую.

— Мяркуючы па вашым партфолі, доволі паспяхова. Прычым замоўцы ў вас самыя розныя — і муніцыпальныя ўлады, і царкоўныя прыходы, і прыватныя асобы... Ці лёгка ўдаецца знаходзіць паразуменне?

— Мяне рыхтавалі менавіта як мастака дэкаратыўна-

прыкладнага — і, адпаведна, я павінна ўмець да нечага сваё мастацтва прыкласці. Зрабіць густоўную і прафесійную рэч у той стылістыцы, якую вымагае заказчык. У мяне, пэўна, няма тых прац, за якія было б сорамна.

— Ці не бывала такога, што вышы з замоўцам уяўленні пра густ кардынальна разыходзіліся?

— Найперш, замоўцу трэба стварыць такі выбар, каб выбраў у яго не было (*смяецца*). Але гэта, вядома, жарт... амаль. Насамрэч вельмі важна, каб ён сам удзельнічаў у працэсе, каб ідэя нарадзілася ў выніку нашай агульнай творчасці. Так, былі заказы, ад якіх даводзілася адмаўляцца, але зусім няшмат.

Дэкаратыўна-прыкладнае мастацтва заўсёды кантэкстуальнае. Вось і я прапаную замоўцу зрабіць твор у кантэксце яго прасторы, яго памкненняў, яго думак і пажаданняў. Калі я ў той кантэксце патрапіла — лічы, паразуменне дасягнута. А я ўмею трапляць! Адчуваць і разумець, што чалавек хоча. Бо я ж не жалеза прадаю, а павятра ўнутры майго жалеза. Ствараю вашу ж уласную прастору, у якой вы павінны добра сябе адчуваць. Мой унёсак мусіць падкрэсліваць *вашу* індывідуальнасць, адлюстроўваць менавіта вашае бачанне свету. І такі падыход заўсёды працуе. Пра гэта я магу меркаваць, паколькі многія замоўцы вяртаюцца. Атрымаўшы адзін аб’ект, ты спасцігаеш жаданне працяг-

ставіцца фармальна. Ён павінен стаць саўдзельнікам усёй гэтай самавітай прасторы. Без вобразнага мыслення ў працы з металам наогул не абыйсціся. І ў стварэнні тых вобразаў павінен абавязкова ўдзельнічаць сам замоўца.

— Наколькі цяжка ўвасабляць у такім цвёрдым матэрыяле тонкія ідэі?

— Жалеза шмат што даруе, многія памылкі. Гэта не дрэва або камень — матэрыялы капрызныя. Метал можна доўга мучыць, і пакуль ты не спалішы яго ў горне ўшэнт, ён будзе трываць. І, з іншага боку, дае вельмі шмат магчымасцей. Пагатоў, у дадатак да квалітэта дапасоўваюцца і новыя тэхналогіі — напрыклад, лазерная рэзка.

— І тут адразу прыгадваюцца вялізныя металічныя вышынкі на станцыі метро “Кавальская слабада”...

— Гэтая праца рабілася складана, доўга, але не без задавальнення. Мая зона адказнасці там невялікая. Параметры задавалі архітэктары, і ў гэтых вузкіх рамках нам з Паўлам Вайніцкім трэба было зрабіць аб’ект. Я прыгадала, што на тым месцы некалі было прадмесце Мінска, дзе жылі кавалі — трохі наводдаль, каб не перахкадаць іншым. Алеськоў дровы, птушкі, прырода... Пазнавальныя вобразы маладзечанскай школы вышынкі, твораў Лізаветы Чырвонацавай.

— Ці ёсць у вас падзел на творы “для сябе” і для заказчыка?

— Натуральна! Былі перыяды, калі я гадамі не мела

рэсурсаў на ўласную творчасць. Цяпер усё наадварот: і рэсурсаў і жадання багата. Тэмы чэрпаю з уласных пачуццяў, і нястачы таксама не маю. Рыхтую вось працу на чарговую трынаале сучаснага мастацтва.

— Наколькі для вас быў важны дыплом “Арт-Мінска”, які атрымаў ваш “Аўтапартрэт” па выніках глядацкага галасавання?

— Паверце, для майго псіхатыпу гэта значыць вельмі многае. Любому мастаку прызнанне важнае, а такому, як я — удвая. Вельмі прыемна, што заўважылі маю працу, хай сабе і такую змрачнаватую, створаную праз боль... Спадзяюся, ужо налета людзі будуць ахвотней адтукацца на творы светлыя ды радасныя.

— А медальчына маска на твары скульптуры застанецца маркерам адно цяперашняга часу...

— Так, мне ўжо даводзілася чуць: маўляў, хайпанула на гарачай тэме. Але для мяне тая праца — зусім пра іншае, не пра каранавірус. Пра сваё, уласнае... Думаю, гадоў праз дзесяць яна будзе ўспрымацца іначэй.

— Ці лёгка спадучаць працу па натхненні і па замове?

— Не бачу тут праблем. Натхненне можа быць, а можа і не быць. А вось сілы на тое, каб каваль жалеа, трэба мець заўсёды. Пагатоў, у мяне нямала супрацоўнікаў, якіх трэба забяспечваць працай. Я ж не той каваль, які робіць твор ад пачатку і да канца.

— А раней лічылася, што мастак павінен усё рабіць сваімі рукамі...

— Рукамі я раблю дастаткова шмат: вунь у мяне збітыя пагноці і абпаленая скура. Усё як у сапраўднага каваля. Але працэс ад пачатку і да канца... Навошта? Пагатоў, у ім нямала розных чыста тэхнічных этапаў. Адна справа, калі ты бярэш кавалак жалеа, засоўваеш яго ў горні і пераўсабляеш у твор мастацтва — гэта я, вядома, нікому не даверу. Але ж тую жалезку яшчэ трэба апрацаваць, адрэзаць, звярнуць... Потым пачысціць горні. Творчай асалоды ад гэтага ніякай: саначкі вазіць я не люблю. Таму шчасліва, што маю магчымасць і сродкі, каб “дэлегавць паўнамоцтвы”. На доўгім шляху ад ідэй да твора я бяру на сябе толькі самыя важныя этапы.

— Урэшце хацеў бы спытаць: ці не было жадання паспрабаваць сябе не ў метале, а ў нейкім іншым матэрыяле?

— Нават думак такіх не ўзнікала! У мяне ёсць глыбокая павага да “майго” матэрыялу, яго разуменне — з усімі дыяметральнымі супрацьлегласцямі. Метал — ён і трывалы, і мяккі, і пластычны, і жорсткі, і халодны, і цёплы... Я адчуваю яго як родную стыхію, і мне здаецца, што нашы пачуцці ўзаемныя. Таму ніколі яму не здраджу з якой-небудзь пластыкай.

У што апаналіся, што чыталі, слухалі, глядзелі, чым цікавіліся маладыя мінчукі ў эпохі адлігі і застою? Наколькі лёгка было лічыцца модным у савецкім Мінску? У Мастацкай галерэі Міхаіла Савіцкага сёлетняй восенню працуе выстава праект “Мода. Музыка. Маладосць”, прысвечаны захапленям, якія займалі розныя сталічных жыхароў у 1950–1980-ыя гады.

Музычныя праігравальнікі савецкіх часоў.

Альбом з узорамі моднага адзення 1950-ых.

Песня бестурботнай маладосці

Антон РУДАК /
Фота аўтара

Прастора экспазіцыі ўмоўна падзеленая на зоны, што адпавядаюць розным відам хобі, якім ахвяравала свой вольны час моладзь пасляваенных савецкіх пакаленняў. Як распавяла куратар выставы, старшы навукова-спрацоўнік Музея гісторыі Мінска Яўгенія Стальмахова, адкрывае экспазіцыю своеасаблівымі куток мінскай модніцы, дзе можна пабачыць трумо сярэдзіны мінулага стагоддзя, а на ім — узоры савецкай парфумы і манікюрны набор 1950-ых гадоў у шыкоўным футарале.

На сценах навокал у карцінных рамках размесціліся сукенкі 1950–1970-ых гадоў, самастойна пашытыя мінчанкамі як з тканін савецкай вытворчасці, так і з матэрыялаў, якія часам шчасціла прывезці з краін сацыялістычнага лагера. Побач можна пабачыць альбом “Шыйце самі” 1957 года і цэлы шэраг практычных дапаможнікаў па кройцы і шыцці, якімі карысталіся мінскія аматаркі модных строяў, а таксама швейную машынку фірмы “Зінгер” пачатку мінулага стагоддзя, якая да нядаўняга часу захоўвалася ў жыхаркі аднаго са зруйнаваных летась дамоў мінскай Грушаўкі.

Варта адзначыць, што ства-

ральнікі экспазіцыі з увагай падышлі да ўзнаўлення ў музейнай прасторы адпаведнага інтэр’еру, і, акрамя дэманстрацыі аўтэнтычнай мэблі, абклеілі “пакой модніцы” шпалерамі, адшуканымі ў свой час на гарышчы аднаго з прызначаных пад знос дамоў на той самай Грушаўцы. Гэтыя вырабы мінскай шпалернай фабрыкі родам з 1980-ых гадоў здольныя ўразіць любога, хто не знаёмы з тэхнічай выкарыстання савецкіх шпалераў — перад паклейкай спачатку даводзілася абраць кромку на кожнай трубцы.

УСЁ ВІДЫ МАСТАЦТВА

Наступны раздзел экспазіцыі ўяўляе з сябе пакой маладога мужчыны, аматара музыкі і фатаграфіі. Тут можна пабачыць артэфакты, звязаныя з моладзевымі субкультурамі савецкага часу — самаробныя песеннікі, пласцінкі “на касцях”, здымкі мінскіх хіпі і рокараў. Побач — савецкія фо-

такамеры розных гадоў і рарытэтная прылада, прызначэнне якой можа зрабіцца сапраўднай загадкай для сённяшняй моладзі — фотапавелічальнік. Дапаўняе атмосферу грунтоўна шуканай шафа, застаўленай выданнямі культуры серыі “Бібліятэка суветнай літаратуры”.

Тэму музычных захапленняў мінчукоў працягвае зона, у якой размешчаны паўтара дзясятка музычных праігравальнікаў і радыёл розных мадэляў: “Мінск Р-7”, “Рыгонда”, “Вега”, “Урал”, “Юнітэр”, “Маяк”, “Нота”. А сцяна над імі шчыльна завешаная пласцінкамі разнастайных савецкіх і замежных гуртоў дзвю выканаўцаў на лобы густ — ад The Doors і Боба Дылана да “Песняроў” і Алы Пугачовай. Побач можна знайсці і вынікі музычных эксперыментаў саміх мінчукоў — тут прадстаўлены запісаная

на магнітную стужку альбомы мінскіх андэраўндных груп 1970-ых гадоў са збораў калекцыянера Ігара Сурмачэўскага, які, зрэшты, і сам прымаў удзел у гэтых запісах.

Развівае тэму захаплення ўсімі відамі мастацтваў стэнд, на якім прадстаўлена калекцыя, з якой, уласна, і пачынаўся ўвесь выставачны праект. Гэта некалькі дзясяткаў фотопартрэтаў зорак савецкага і замежнага кінематографа, якія цягам дзесяцігоддзяў збірала мінчанка Ала Сіроткіна. Нездарма ж менавіта кінаакцёры ў тыя часы выступалі заканадаўцамі мод і ўзорами для пераймання. А побач можна пабачыць сувеніры набор запалак, выпушчаны да XIII Міжнароднага фестывалю “Масква-1983”, дзе кожны карабок прысвечаны аднаму з фільмаў-пераможцаў розных гадоў.

Швейная машынка фірмы “Зінгер”.

ШЛЯХ ДА МІРУ

Частка экспанатаў выставы размясцілася на дыктоўным пісьмовым стане, што, як і пісьмовая машынка на ім, належаў

пісьменніку Уладзіміру Карпаву. Гэты незаслужана прызабыты аўтар, між іншым, у свой час адыграў немалую ролю як у гісторыі Мінска, так і ў захаванні памяці аб мінуўшчыне нашага горада. Рускі па нацыянальнасці, Уладзімір Карпаў нарадзіўся ў 1912 годзе ў Хвалынску на Волзе, але ў дзесяцігадовым узросце, падчас голаду на Паволжжы, яго сям’я перабралася ў Беларусь. У гады Вялікай Айчыннай вайны будучы пісьменнік зрабіў разведчыкам, кіраўніком групы Галоўнага разведальнага ўпраўлення, закінутай у акупаваны Мінск з-за лініі фронту, удзельнічаў у арганізацыі структур мінскага падполля.

Пасля вайны Уладзімір Карпаў стварыў серыю раманаў, дзеянне якіх адбываецца ў беларускай сталіцы — самым вядомым з іх можна назваць акурат прысвечаны дзейнасці Мінскага падполля твор “Нямігі крывавага берагі”, але не чужой была для раманіста і тэма сталення пасляваеннай моладзі. Таксама пісьменнік выступаў укладальнікам першага зборніка ўспамінаў удзельнікаў мінскага падполля, які пабачыў свет у 1970 годзе пад назвай “Скорз агонь і смерць”.

Такі цікавыя мемарыяльны складнік выставы выйшаў пад назвай “Тусовачныя” мясцін сталіцы, складзеная паводле ўспамінаў мінчукоў, якая дапаможа зарыентавацца ў маршрутах і любімых месцах аптачынку мінскай моладзі 1950–1980-ых. Завітвэе сюды і вы, ды выпраўляйцеся ў захапляльную вандрожку па вечна маладым горадзе — выстава працуе да 14 лістапада.

Замыкае экспазіцыю карта ранейшых “тусовачных” мясцін сталіцы, складзеная паводле ўспамінаў мінчукоў, якая дапаможа зарыентавацца ў маршрутах і любімых месцах аптачынку мінскай моладзі 1950–1980-ых. Завітвэе сюды і вы, ды выпраўляйцеся ў захапляльную вандрожку па вечна маладым горадзе — выстава працуе да 14 лістапада.

Кастрычнік пакуль што радуе сонечнымі днямі і даволі цёплым надвор'ем. А гэта значыць, што ў розных кутках Беларусі супрацоўнікі сферы культуры працягваюць ладзіць мерапрыемствы не толькі ў пачынаюцца бібліятэках, клубаў ці музеяў, але і на адкрытым паветры. І, натуральна, вельмі радуе, што пра ўсе гэтыя імпрэзы нам працягваюць пісаць нашы сталыя аўтары ў лістах, якія штодня прыходзяць на рэдакцыйную пошту “К”. Чарговая падборка падобных лістоў — у нашым традыцыйным аглядзе.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

Дзень пажылых людзей і “Бульбяная карусель”

У гэтыя дні на пошце многа допісаў пра правядзенне акцый да Міжнароднага дня пажылых людзей, што адзначаецца у першы дзень кастрычніка. Напрыклад, днямі ў Роскай гарпасялковай бібліятэцы, што ў Ваўкавыскім раёне, у рамках правядзення дэкады “Залаты ўзрост” быў падрыхтаваны і праведзены вечар-віншаванне “Душою вечна маладыя”, які сабраў за святочным сталом даўніх і вельмі актыўных чытачоў мясцовай бібліятэкі. Для гасцей была падрыхтавана насычаная святочная праграма: вучні з мясцовай школы прачыталі вершы, прысвечаныя бабулям, а выкладчыкі і навучэнцы мясцовай ДШМ выканалі музычныя нумары “Іспанскі танец”, “Вясёлы дожджык” і іншыя.

Як адзначае бібліятэкар Роскай гарпасялковай бібліятэкі Святлана Свірыдава, “*усе, хто прыйшоў на свята, віншавалі адзін аднаго і ад душы гутарылі, успамінаючы мінулыя гады, слухалі і самі чыталі вершы, спявалі любімыя песні свайго юнацтва, адказвалі на пытанні віктарын...*”. Цікава, што напрыканцы мерапрыемства ўсе госці атрымалі медалі і падарункі на памяць, што, безумоўна, зрабіла імпрэзу запамінальнай, адметнай і сапраўды святочнай.

“Мы адзіны” — пад такой назвай, як піша наш сталы аўтар Андрэй Струнчанка, у аграгарадку Мазалава Віцебскага раёна адбылася акцыя, прысвечаная Дню сталага чалавека. Так, прайшлі канцэрты-віншаванні на даму “Дорым цяпло свайго душы”, арт-выстава творчай дзейнасці народнага жаночага клуба “Залаты ўзрост” у Доме культуры, выстава тэматычнай літаратуры ў сельскай бібліятэцы.

Шмат імпрэз з нагоды Міжнароднага дня пажылых людзей зладзілі і на Астравецчыне. Як адзначае яшчэ адна наша стала аўтарка, бібліятэкар Астравецкай раённай бібліятэкі Вольга Заянчоўская, у сельскай бібліятэцы аграгарадка Міхалішкі таксама адзначылі гэты святочны дзень. Юныя

чытачы разам з бібліятэкарам наведлі пажылых людзей, пагутарылі з імі, падаравалі кветкі, а ў бібліятэцы была арганізавана тэматычная выстава. Акрамя таго, людзі сталага

веку наведлі бібліятэку, дзе для іх была арганізаваны чай і кава. Тамсама прайшоў майстар-клас “Паштоўка для бабулі”, у якім прынялі ўдзел маленькія чытачы.

Не забыліся пра свята і ў Гудагайскай сельскай бібліятэцы, дзе для жыхароў аграгарадка была арганізавана сустрэча за кубачкам чаю. Разам усе ўдзельнікі спявалі, чыталі

- На здымках:
- 1 На “Свяце клёцак” у Пастаўскім раёне.
 - 2 Гран-пры конкурсу на лепшую бабулю — у Станіславы Тамашэвіч.
 - 3 У госці да пажылых людзей астравецкія бібліятэкары ходзяць з кнігамі.
 - 4 Акцыя да Дня пажылых людзей у аграгарадку Мазалава.
 - 5 Вечар-віншаванне ў Роскай бібліятэцы.
 - 6 Святочная праграма ў Палацы мастацтваў г. Бабруйска.

звычайныя кампазіцыі, чыталі вершы, выконвалі песні ды рабілі на сцэне шмат чаго цікавага і захапляльнага. У выніку ўладальніцай Гран-пры стала Тамашэвіч Станіслава Віктараўна. Але ж ні адна з бабуль не засталася па-за ўвагай журы і, натуральна, без каштоўных падарункаў.

Перайду да іншых навінаў з рэгіёнаў. Другога кастрычніка ў Вялікасельскім сельскім філіяле — клубе, што ў Свіслацкім раёне Гродзенскай вобласці, прайшоў юбілейнае, пятае па ліку, свята бульбы “Бульбяная карусель”. Як адзначае ў сваім лісце Вольга Заянчоўская, “супрацоўнікі навіншавалі людзей сталага ўзросту са сваям, падзякавалі ім за мудрасць, плённую працу і ўручылі ім паштоўкі. Акрамя таго, бібліятэка падрыхтавала дабрачынную акцыю “Маршрут добрых спраў”. Бібліятэкары аддзела абслугоўвання разам з маленькімі чытачамі наведлі Мацкевіч Марыю Віктараўну і Скробат Крысціну Іванаўну”.

А ў Ашмянскім раёне днямі абіралі самую яркую, крэатыўную і таленавітую бабулю. На конкурсе, як піша Кацярына Рудзік, з’ехаліся бабулі з розных куткоў раёна — аграгарадкоў Кальчунь, Гальшаны, станцыі Ашмяны, Баруны і, натуральна, з саміх Ашмянаў. Самай маладшой бабулі было ўсяго 53 гады, а самай старэйшай спойнілася 75 гадоў. Але, нягледзячы на ўзрост, удзельніцы яшчэ раз даказалі, што гады — не перашкода на шляху да перамогі ў конкурсе. Бабулі дэманстравалі сваё адзенне, адгадвалі вядомыя му-

вершы, успаміналі былое. Акрамя таго, зладзілі свята і ў Астравецкай раённай бібліятэцы, дзе прайшоў час адпачынку “Няхай будзе цёплай восень жыцця”. Як адзначае ў сваім лісце метадыст аддзела метадычнай работы Свіслацкага раённага цэнтру культуры і народнай творчасці Ірына Русак, імпрэза пачалася з тэатрылізаванага прадстаўлення, галоўнымі героямі якога былі дзве суседкі. А геранія свята — “Спадарыня бульбачка” — выйшла на сцэну з юбілейным тортам, якім пачаставала ўсіх прысутных на свяце.

На імпрэзе, да слова, можна было ўбачыць разнастайныя стравы, якія дэманстравалі ўдзельнікі кулінарнага конкурсу-выставы. Тут былі і бульбяны пірог, і бульбяны торт, і бульбяны чыпсы і шмат чаго яшчэ. Таксама ладзіліся конкурсы “Бульбяны фантазіі” і “Бульба — волат”. А вяселлі ўдзельнікаў свята калектывы аматарскай творчасці Свіслацкага раённага цэнтру культуры і народнай творчасці ды індывідуальныя выканаўцы. Заключным акордам імпрэзы прагучаў святочны феерверк.

Яшчэ адзін восенскі фэст пад назвай “Свята клёцак” быў зладжаны ў Пастаўскім раёне Віцебскай вобласці. Як напісала нам вядучыя навуковы супрацоўнік Цэнтра культуры і народнай творчасці Пастаўскага раёна Таццяна Карпава, імпрэза была прысвечана аднаму з элементаў гісторыка-культурнай каштоўнасці Рэспублікі Беларусь — традыцыйнай страве “Клецік з душама” Віцебскай вобласці.

Так, на кірмашы каля цэнтральнай сцэны можна было ўбачыць разнастайныя гатункі клёцак — з тварогам, капустай, зелянінай, рыбай, грыбамі, салам, мясам, лугам, разнастайнай гароднінай. Таксама гасцям свята прапаноўвалі добра вядомую пастаўчанам “гарбату на зёлках” і разнастайную хатнюю выпечку. А на сцэне выступалі народны клуб нацыянальнай кухні, гульні і абрады “Традыцыя” Курапольскага сельскага дома культуры, народны жаночы клуб “Юнчанка” Юнькаўскага сельскага дома культуры, аматарскае аб’яднанне “Гаспадынька” Гуцкага сацыяльна-культурнага цэнтру і аматарскае аб’яднанне “Сяльчанка” Парыжскага сельскага дома культуры.

Яшчэ пра цікавосткі. Днямі ў Ашмянскай раённай бібліятэцы адбылася сустрэча з прадстаўнікамі татарскай абшчыны Ашмяншчыны. Знакавы госьць імпрэзы — старшыня Рады імамаў Мусульманскай рэлігійнай абшчыны Рэспублікі Беларусь Дзмітрый Радкевіч, — расказаў пра гісторыю фарміравання, культуру і традыцыі татарскага народа на тэрыторыі раёна. Прыемным сюрпрызам для ўсіх удзельнікаў сустрэчы з’явіліся нацыянальныя татарскія прысмакі, якія падрыхтавалі госці.

І завяршу наш традыцыйны агляд допісам з Бабруйска. Як вынікае з ліста загадчыцы культурна-масавым сектарам гарадскога Палаца мастацтваў Кацярыны Каваленка, днямі ў выставачнай зале ўстанова культуры прайшла канцэртная праграма “Музыка ў восенскіх фарбах”, арганізаваная для выхаванцаў Тэрытарыяльнага цэнтру сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва Першамайскага раёна горада Бабруйска. Для гэтай выступілі ўзорны харэаграфічны калектыў “Крынічка”, народны ансамбль танца “Прыгажосць”, салістка народнага эстраднага ансамбля “Саўнд” Анжэліка Данцавіч ды іншыя калектывы і выканаўцы.

Беражыце сябе, шануюныя чытачы! Сустрэнемся праз тыдзень.

30 верасня ў Гродзенскай абласной навуковай бібліятэцы імя Я. Ф. Карскага адбыліся XVI Гарадзенскія навуковыя чытанні “Скарбы гарадзенскіх калекцый”.

Напачатку работы з прывітальным словам да ўдзельнікаў навуковых чытанняў звярнуліся начальнік аддзела ўпраўлення культуры Гродзенскага аблвыканкама Сяргей Давыдзік і дырэктар абласной бібліятэкі Марына Ігнатовіч. У якасці мэдэратараў выступілі прафесар кафедры гісторыі Беларусі, археалогіі і спецыяльных гістарычных дысцыплін Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Я. Купалы Эдмунд Ярмусік і загадчык аддзела краязнаўства абласной бібліятэкі Алена Кучынская.

Галоўнай тэмай для абмеркаванняў сталі гістарычныя скарбы і іх галоўныя перліны. Удзельнікі падрыхтавалі даклады па разнастайных навуковых даследаваннях. Напрыклад, Наталія Барскова пазнаёміла прысутных з інфармацыяй пра зборнік і калекцыянераў Гродзеншчыны ў анлайн-энцыклапедыі “Беларусь у асобах і падзеях”. Аб’ектам даследавання Ягора Гашко стаў музейны пакой Гродзенскага абласнога цэнтру турызму і краязнаўства, а менавіта гісторыя яго стварэння і сучасныя экспанаты.

Андрэй Грэсь падзяліўся з прысутнымі асабістымі высновамі пра медалі з каралеўскай серыі часоў Станіслава Аўгуста Панятоўскага, якія з’яўляюцца

Як адкрыць Гарадзенскія скарбы?

часткай фондаў Гродзенскага дзяржаўнага гісторыка-археалагічнага музея. З архівамі іншай дзяржаўнай установы пазнаёміў прысутных Андрэй Ціхаміраў: размова ішла пра друкаваныя выданні на мове ідыш у фондах Гродзенскага дзяржаўнага музея гісторыі рэлігіі.

Па словах Марыны Ігнатовіч, у гэтым годзе як ніколі звернута ўвага на працу маладых даследчыкаў, якія толькі пачынаюць свой шлях у навуцы. Так, у Гарадзенскіх навуковых чытаннях прымалі ўдзел не толькі дасведчаныя краязнаўцы, але і студэнты і аспіранты вышэйшых навуковых устаноў. Мікіта Каспер з Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Я. Купалы абраў тэмай выступлення гісторыю фарміравання астэалагічнай калекцыі сваёй установы адукацыі, а пра вы-

Падчас працы XVI Гарадзенскіх навуковых чытанняў.

нікі археалагічных прац 2021 года ў мікрараёне Кульбакі Гродзенскага раёна распявалі Аляксандр Гаршкоў і Павел Жабінскі.

Пра керамічныя скарбонкі і манеты распяваў Віктар Карэка, а хатнюю бібліятэку як катэгорыю калекцыянавання разглядаў Аляксей Пяткевіч. Размова ішла таксама пра мастацкую калекцыю і бібліятэку Аляксандра Гінтаўта, правенцыі на кнігах з бібліятэкі Масалянскай Ардынацыі і гісторыка-археалагічнай часткі краязнаўчай экспазіцыі Гродзенскага абласнога цэнтру турызму і краязнаўства.

Пасля кожнага выступу навукоўцы, краязнаўцы, даследчыкі гістарычнай спадчыны Гродзеншчыны, калекцыянеры і

моладзь актыўна ўдзельнічалі ў дыскусіях.

— Налета абласная бібліятэка плануе павялічыць колькасць навуковых мерапрыемстваў, таму што мы бачым рост зацікаўленасці моладзі да даследаванняў свайго краю, — адзначыла загадчык аддзела краязнаўства абласной бібліятэкі Алена Кучынская.

Падчас мерапрыемства прысутныя падкрэслілі вялікую навуковую дзейнасць Гродзенскай абласной бібліятэкі і акрэслілі тэму для абмеркавання на XVII Гарадзенскіх навуковых чытаннях.

Таццяна БАБКО, бібліятэкар сектара маркетынгу і сувязяў з грамадскасцю Гродзенскай абласной навуковай бібліятэкі імя Я. Ф. Карскага

24 верасня ў ўтульнай чытальнай зале Столінскай цэнтральнай раённай бібліятэкі адбылася краязнаўчая фотавандроўка “Ад ведаў пра свой род — да пазнання роднага краю”. Мерапрыемства было зладжана ў рамках клуба “Краязнаўца”.

Адразу трэба адзначыць, што клуб “Краязнаўца” аб’ядноўвае аматараў гісторыі, культуры, літаратуры, мовы, прыроды роднага краю, людзей розных прафесій і ўзростаў, прафесіяналаў і аматараў-краязнаўцаў з ліку чытачоў бібліятэкі.

Краязнаўства — неад’емная частка нашай вялікай гісторыі. Сёння цікаваць да вывучэння роднага краю выклікана небывалым уздымам нацыянальнай самасвядомасці. Магчымасці краязнаўчых матэрыялаў дазваляюць выходзіць маладое пакаленне на прыкладзях з жыцця бацькоў, землякоў, на падзеях з гісторыі сваёй малой радзімы.

Адным са сродкаў краязнаўчага даследавання і крыніцаў гістарычнай інфармацыі з’яўляецца фатаграфія. Наша краязнаўчае мерапрыемства было прысвечана менавіта фатаграфіі, таму што нават адзін самы маленькі фотаздымак часта можа даць больш інфармацыі, чым некалькі старонак гістарычнай кнігі.

Вандроўка з фотаапаратам

Падчас фотавандроўкі “Ад ведаў пра свой род — да пазнання роднага краю”.

Для зручнасці адбору фота да мерапрыемства ўдзельнікам былі прапанаваны некалькі тэм: “Сямейная фотарэліквія”, “Фота, якое адлюстроўвае эпоху”, “Я ганаруся сваімі продкамі”, “Яны зрабілі ўнёсак у развіццё краю”, “Прыродныя і архітэктурныя аб’екты Століншчыны ў ранейшым абліччы”, “Святы, абрады і традыцыі, адлюстраваныя на фота”, “Фота, мілае сэрцу”, “Фота з цікавай гісторыяй” і іншыя.

Удзельнікі сустрэчы дэманстравалі фотаздымкі з сямейных фотаальбомаў, суправаджаючы іх падрабязнай

унікальнай інфармацыяй. Было цікава разглядаць дэвалюцыйныя здымкі, фота ваеннага часу, сярэдняга і позняга савецкага перыяду і пачатку 2000-х, убацьшы культуру і побыт людзей, прасачыць змяненне аблічча Сталіна. Прысутныя атрымалі дадатковыя звесткі аб нашым краі, яго культуры, развіцці, розных гістарычных падзеях.

Шмат было сказана пра людзей, родных і блізкіх удзельнікаў мерапрыемства, іх прадкаў, якія не толькі ўнеслі свой уклад у развіццё Століншчыны, здзейснілі подзвігі або навуковыя

дасягненні, але і проста дарагія ім. У сямейных альбомах нашых гасцей захоўваюцца старадаўнія здымкі, зробленыя не толькі на Радзіме, але ў Польшчы, Англіі, Афганістане, Аргенціне і іншых краінах.

Неабходна памятаць і вывучаць гісторыю свайго роду і малой радзімы, дзяліцца гэтымі звесткамі, перадаваць іх сваім нашчадкам, таму што без ведання мінулага нельга пабудаваць будучыню.

Кацярына СТРАХА, галоўны бібліятэкар аддзела абслугоўвання і інфармацыі Столінскай цэнтральнай раённай бібліятэкі, кіраўнік клуба “Краязнаўца”

Трыб'ют — павага нацыянальнага

Заканчэнне. Пачатак у "К" №40.

КРЫНІЦА НАТХНЕННЯ

Так званай акцыяй гонару і павагі стала сеткавая фотаакцыя "#БУКЛУК_КНИГА_НАТХНЯЕ", арганізаваная сярод бібліятэчных супрацоўнікаў да Міжнароднага Дня роднай мовы. Жывая, песенная, старажытная... Наша мова заслугоўвае таго, каб яе любілі, на ёй гаварылі і яе шанавалі! І лепшае ўвасабленне роднай мовы — у беларускай кнізе.

Акцыя запрашае да творчасці, а ўдзельнікі пераўтвараюцца ў сапраўдных фотамастакоў, якія складаюць кампазіцыі з розных аtryбутаў і аксэсуараў, галоўным элементам якіх павінна быць беларуская кніга. Дадзеная акцыя стала паўнапраўным раздзелам інфармацыйнага рэсурсу.

Тут размясціліся чудаўныя работы ўсіх удзельнікаў, а пазнаёміцца з імі можа кожны ахвотны.

Большая колькасць галасоў дасталася кампазіцыі — "На ростанях", дзе вельмі тонка была прадстаўлена кніга і гісторыя беларускага народа. Але годнымі аказаліся ўсе работы — і на кнігі сучасных аўтараў, і на кнігі класікаў беларускай літаратуры. Цяпер зразумела: каб не даць нашай мове знікнуць, трапіць у спіс выміраючых, патрэбны адпаведныя намаганні і зацікаўленасць грамадства.

Моладзі, а дакладней дзецім і падлеткам, быў прысвечаны марафон з зоркай "КЛАСНЫЯ СУСТРЭЧЫ", які стаў спецасаблівай базай дадзеных на нашай лендзінг-старонцы. Марафон — гэта серыя сустрэч з цікавымі творчымі асобамі. У якасці ўдзельнікаў выступілі самыя чытаючыя школы Магілёва, а ў якасці гасцей — беларускія дзіцячыя пісьменнікі, якія з'яўляюцца частымі гасцямі на святочных бібліятэчных мерапрыемствах.

На працягу тыдня ў анлайн-рэжыме на платформе Zoom беларускія аўтары выходзілі на сувязь з навучэнцамі пачатковых класаў — прадстаўнікамі сямі школ. Свята падарыла знаёмства з кніжнай

Новы бібліятэчны фармат для моладзі

Багацце беларускага народа немагчыма апісаць словамі, яно неабсяжнае, бо складаецца з розных кавалачкаў адзінага цэлага — гэта і гісторыя краіны, лепшыя і добрыя традыцыі народа, вобраз жыцця беларусаў і, безумоўна, культура — самабытная і непаўторная. Менавіта яна спрыяе эстэтычнаму, інтэлектуальнаму развіццю грамадства, робіць чалавека чалавекам, узвышае і ўзбагачае яго духоўны свет.

феяй Кацярынай Хадасевіч-Лісавой, "беларускім і крыху расійскім, дарослым і крыху дзіцячым пісьменнікам" — Паўлам Гушыным, Аленай Стэльмах, паэтэсай і бардам — Аленай Свешнікавай. Аўтары дзяліліся незвычайнымі жыццёвымі гісторыямі, кніжнымі навінкамі і, спадзяемся, знайшлі надзейныя прыхільнікаў сваёй творчасці. Усяго ў марафоне прынялі ўдзел каля 100 хлопчыкаў і дзяўчынак.

ГАВАРКІЯ КНІГІ

Пазнаёміцца з гісторыяй сустрэч можна на лендзінг-старонцы, але не проста пазнаёміцца, кожны чытач у анлайн-рэжыме можа пакінуць свае водгукі-пажаданні, з якім аўтарам хацеў бы сустрэцца менавіта ён. Такая адваротная сувязь дазволіць ажыццяўляць будучыя сустрэчы з удзікам пажаданняў нашых карыстальнікаў.

У гэтым жа годзе таксама да дня роднай мовы была арганізавана дзейнасць літаратурнай анлайн-студыі "Кнігі, якія гавораць". Студыя спецыялізуецца на стварэнні, выпуску і прэзентацыі audio-book(аў) знакавых мастацкіх твораў знакамітых пісьменнікаў — рускіх, беларускіх або замежных аўтараў.

ПАГУЛЯЕМ!

Тым жа чытачам, якія выбіраюць не проста ўтульнае "чытанне" аўдыябукаў, а аддаюць перавагу творчаму, займальнаму працэсу, мы прапанавалі адрывішца ў неверагоднае падарожжа з "чароўнымі" ЛІТ-боксамі. ЛІТ-бокс — гэта інтэрактыўны гульнявы комплекс па беларускіх кнігах, разлічаны на роз-

за кожнай з якіх схавана біяграфія аўтара, цікавыя факты і ўмовы беларускіх гульняў, у якія гулялі нашы бабулі і дзядулі ў дзяцінстве: "Сонца і месяц", "Барозка", "Дзядуля-ражок", "Сцяжынкамі Беларусі". Георгій Марчук, Яўген Хвайлей, Уладзімір Ліпскі, Алена Васілевіч, Анатоль Зэкаў, Алесь Бадак — гэтыя і іншыя аўтары сталі героямі літбоксаў. У дадатак віртуальныя карыстальнікі знаёмліліся з гісторыяй і культурай Беларусі, яе ледзямі і паданнямі.

ЧЫТАННЯЎ былі запушчаныя FRIEND-сустрэчы "Усмешка аўтара". Галоўным падарункам дадзеных сустрэч сталі розыгрышы кніг ад саміх пісьменнікаў.

Кожны аўторак на працягу трох летніх месяцаў у фармаце анлайн на Instagram-акаўнце ўстановы ладзіліся правыя эфіры і відэастрымы з сучаснымі беларускімі аўтарамі. Дванаццаць тыдняў і дванаццаць аўтараў! Сярод іх — вядомыя дзіцячыя аўтары і магілёўскія пісьменнікі — Жанна Міус і Вольга Вялова, мінскі аўтар і добры сябар бібліятэкі — Уладзімір Кулічэнка, знакаміты не толькі ў Беларусі, але і па-за яе межамі — Валерый Квілорыя.

Былі і тыя, якіх чытачы бачылі толькі на загалюках кніг, і цяпер выдалася магчымасць убачыць аўтараў на свае вочы — беларуская "Джоан Роўлінг" — Ірына Токарава; дзіцячы аўтар з горада-героя Брэста — Наталія Кухліч; пісьменнік і ўдзельнік міжнародных літаратурных фестываляў і конкурсаў — Кацярына Залеская; дзіцячы паэт з Вілейкі, член саюза пісьменнікаў Беларусі — Віктар Кажура; лаўрэат і дыпламант міжнародных літаратурных конкурсаў — Ліна Багданава і нават галоўны рэдактар выдавецтва "Народная асвета" — Алена Літвіновіч.

Усяго за час правядзення FRIEND-сустрэч было пакінута больш за 220 каментарыяў, а самымі актыўнымі іх удзельнікамі сталі малядыя мамы, якія з задавальненнем чытаюць кнігі са сваімі дзеткамі. Агульная ж колькасць праглядаў усіх відэастрымаў складала амаль 2000, што гаворыць пра зацікаўленасць імі з боку анлайн-чытачоў.

ВАНДРОўКА ПА МАГІЛЁВЕ

Неад'емнай часткай культурна-асветніцкай дзейнасці бібліятэкі з'яўляецца краязнаўчая работа. Сабраць і сістэматызаваць як мага больш інфармацыі аб родным краі, яго мінулым, сучасным і будучым — важны неабходны працэс. Нават

Вось так выглядае візуальна Біблія-трыб'ют.

Але на нашым рэсурсе мы сабралі аўдыябукі толькі айчынных аўтараў. Гэта спецасаблівы падарунак як да дня нараджэння пісьменніка, так і прыемны сюрпрыз для шырокага кола чытачоў. Аўдыябукі можна глядзець, а можна проста паслухаць, камфортна размясціўшыся ва ўтульным месцы.

Чудаўныя аўдыяпадборкі былі зроблены на вершы выдатных беларускіх паэтаў, такіх як Яўгенія Янішчыц, Рыгор Бардулін, Таццяна Цвірка, Вольга Іпатава, Максім Багдановіч і Анатоль Вялюкін, — яны склалі audio-book пад агульнай назвай "Песні Белай Зямлі".

Да юбілеяў Уладзіміра Караткевіча і Кандрата Крапівы таксама былі падрыхтаваны аўдыябукі.

Прыемны голас, падобраны з густам музыка лепшых кампазітараў свету, незвычайная атмосфера відэаролікаў увасабляюць з сябе адзіную кампазіцыю, якую хочацца слухаць зноў і зноў. Серыя audio-book(аў) да юбілеяў айчынных пісьменнікаў будзе толькі пашырацца, тым больш што пазітыўных водгукіў ад карыстальнікаў было немала, а агульная колькасць іх праглядаў на YouTube складала больш за 800.

ныя катэгорыі чытачоў ад 0+ да 16+, які ладзіўся на працягу лета на сайце ўстановы. Галоўны сакрэт кожнага Літбокса — знаёмства з беларускімі аўтарамі і іх чудаўнымі кнігамі, якія адразу можна пачытаць анлайн. А галоўны дзіві — чытаць гуляючы! Кожны бокс — гэта сакрэт з 5 зорачкамі,

Вельмі багаты на знаёмствы з новымі імёнамі беларускай літаратуры стаў 2021 год. Па-сапраўднаму ў гэты перыяд было "адкрыта" шмат чудаўных беларускіх аўтараў, якіх яшчэ не ведалі магілёўскія чытачы. І ўжо летам гэтага года ў рамках ВЯЛІКІХ ЛЕТНІХ

не толькі сабраць, але і распаўсюдзіць сярод шырокага кола насельніцтва. Развіццё інфармацыйных тэхналогій адкрывае новыя магчымасці, дазваляе прасоўваць краязнаўчы масіў да простых жыхароў больш эфектыўна, якасна і даступна.

Колькасць віртуальных карыстальнікаў інтэрэнту ва ўсім свеце пастаянна расце. Чытачы любога ўзросту маюць магчымасць атрымаць карысны матэрыял на сайтах устаноў, з дапамогай баз дадзеных, сацыяльных сетак. Апошнія, у сваю чаргу, займаюць у гэтым плане значную нішу.

Здзейсніць незвычайнае падарожжа па адным з прыгажэйшых гарадоў Беларусі — Магілёву прапануе другі раздзел віртуальнага інфармацыйнага рэсурсу — “НеРэальны Магілёў”. Гэта так званы медыяпраект, які смела можна выкарыстоўваць у якасці дапаможнага ці самастойнага матэрыялу пры правядзенні любых краязнаўчых мерапрыемстваў.

Праект уяўляе з сябе цыкл краязнаўчых мабільных відэастрымаў для сацыяльных сетак “Інстаграм”, “ВКонтакте”, якімі карыстаецца пераважна моладзь. Разлічаны праект на год і рэалізуецца цягам бягучага. Місія праекта простая — берагчы прошлае, адкрываць будучае. За невялікі час рэалізацыі праекта яго ўжо паспелі паглядзець больш за 620 анлайн-карыстальнікаў.

Вядучыя праекта, а гэта маладыя супрацоўнікі бібліятэкі, расказваюць і паказваюць у анлайн-прасторы самыя цікавыя і значныя месцы, якія павінен ведаць, а ле-

пей — наведваць кожны жыхар і госць Магілёва. Яны адкрываюць ТОП-5 невядомых фактаў вядомых мясцін горада і ТОП-5 неверагодных прычын пабываць у Магілёве. Гэта і цудоўны Пячэрскі лесапарк — папулярнае і прыгожае месца для адпачынку ўсёй сям’ёй; і вядомы далёка за межамі горада праваслаўны жаночы манастыр, стварэнне якога пачалося яшчэ ў XVII стагоддзі; і гонар Магілёва — плошча зорак, галоўнай славатасцю якой з’яўляецца вылітая з бронзы скульптура “Астролаг”. Тут уваквачаны па прыкладу “галівудскай алеі” імёны ганаровых грамадзян Магілёва, так званых “зорак” — спартсменаў, музыкантаў, вучоных, якія ўнеслі значны ўклад у развіццё абласнога цэнтра.

У першую чаргу відэаролікі носяць адукацыйны характар і накіраваны на фарміраванне пачуцця гонару за родны край. Але прадстаўлены яны ў выглядзе цікавай гульні, удзельнікам якой можа стаць любы ахвотны. Галоўная ўмова — даглядаць відэаролікі да канца!

Акрамя займальных падарожжаў дадзены праект падарыў жыхарам Магілёва і цікавую напольную МЕГА-ГУЛЬНЮ “НеРэальны Магілёў”, якая ўяўляе з сябе вялікае палатно з мноствам пытанняў і заданняў. Прэзентацыя гульні адбылася на святочным мерапрыемстве, прысвечаным Дню Незалежнасці Рэспублікі Беларусь і выклікала вялікі рэзананс сярод магіляўчан і гасцей горада.

Сацыяльныя медыя — гэта хуткі даступны шлях распаўсюджвання інфар-

мацы. Але знаёмства з родным горадам можна ажыццяўляць і іншымі шляхамі.

Амаль кожны жыхар горада Магілёва, дзе ён ні вучыўся ці працаваў, штодзень карыстаецца грамадскім транспартам. І інфармацыя, якая гучыць на прыпынках і ў час руху, абавязкова пакідае след у пасажыраў. Гэта і прадугледжваў інавацыйны аўдыяпраект “Краязнаўчы маршруты”, з поспехам рэалізаваны ў нашай установе.

Дадзены праект — гэта ўнікальная магчымасць, не робячы асабістых намаганняў, даведацца аб сваім родным горадзе, атрымаць цікавую і каштоўную інфармацыю аб яго сучасным і мінулым. Галоўным аб’ектам праекта сталі аўтобусныя прыпынкі горада, а дакладней, інфармацыя аб іх, якая на працягу адпаведнага перыяду гучала ў грамадскім транспарце. У рамках праекта былі выбраны некалькі аўтобусных маршрутаў руху

па горадзе, якімі часта карыстаюцца мясцовыя жыхары. На кожны прыпынак падрыхтаваны блокі аўдыяінфармацыі.

Далёка не ўсе жыхары ведаюць, адкуль пайшла назва таго ці іншага аўтобуснага прыпынку. Праект даў магчымасць даведацца не толькі пра знакамітых асоб, у гонар каго пайшлі назвы прыпынкаў, але і расказваў аб галоўных і знакавых будынках у адпаведным месцы, гісторыі іх узнікнення.

Уся арганізаваная работа ў рамках праекта лягла ў аснову наступнага раздзела інфармацыйнага рэсурсу, які так і называецца “Краязнаўчы маршруты”. На сайце яны прадстаўлены не проста ў выглядзе падкастаў, матэрыял дапоўнены адпаведнай інфармацыяй і фотаздымкамі.

У падарожжа па Магілёве, але ўжо маленькіх чытачоў, запрашае ўнікальны праект і наступны раздзел лендзінг-старонкі — “Маленькімі крокамі

па вялікім горадзе”. За 30 хвілін не выходзячы з дому хлопчыкі і дзяўчынкі разам з бацькамі могуць ажыццявіць шпацыр па галоўнай і старэйшай вуліцы горада — Першамайскай. Цэнтральная вуліца, працяглася якой больш за шэсць кіламетраў дарогі, сабрала розныя астраўкі гісторыі — чыгуначны вакзал, абласную тыпаграфію, мясцовы дом саветаў, гарадскі тэатр лялек і іншыя. Усе яны шмат багаты і чулі, і шмат пра што могуць паведаць. Яркія фотаздымкі, пакладзеныя ў аснову віртуальнай прэзентацыі, наглядна дэманструюць, як жыў Магілёў раней, і якім ён з’яўляецца сёння. Адаптаваць можна па рознаму — у кампаніі сяброў, з любімымі гульнямі, а мы прапануем гэта зрабіць за праглядам фільма аб родным горадзе.

Магілёў захоўвае шмат прыгожых легенд і таемніц. Але былі ў горада на Дняпры і жудасныя перыяды, забываць аб

якіх таксама мы не маем права. Легендарнай старонкай у гісторыю Другой сусветнай вайны ўвайшла гераічная абарона Магілёва 1941 года. Вораг, які рваўся да Масквы, быў затрыман на 23 дні. Менавіта тут развеялі міф аб непераможнасці гітлераўскіх войскаў і выйгралі час для мабілізацыі сіл. Усе, хто прымаў удзел у абароне Магілёва, вартыя вечнай памяці і пакланення перад іх подзвігамі.

З нагоды 80-годдзя гэтай самотнай, але вельмі важнай даты ўвзе чытачоў прадстаўлены спеасаблівыя мемарыялы — віртуальная інтэрактыўная карта “Там ішлі баі”.

ЗАМЕСТ ЗАКАНЧЭННЯ

Такім чынам, усе культурна-асветніцкія акцыі і мерапрыемствы літаратурнага, краязнаўчага і патрыятычнага характару, якія будуць ладзіцца бібліятэкай у будучыні, абавязкова знойдуць сваё адлюстраванне і стануць важнай часткай віртуальнага рэсурсу. Ведаць гісторыю, карані, традыцыі і культурную спадчыну свайго народа — абавязак кожнага грамадзяніна краіны, у гэтым наша сіла і натхненне.

Сваёй дзейнасцю мы хацелі аб’яднаць тысячы людзей, каб яны не проста ведалі, але заўсёды памяталі і думалі пра агульны дабрабыт нашай краіны.

Лілія КАПЫТАВА,
галоўны бібліятэкар
аддзела бібліятэчнага
маркетынгу ЦГБ ім. Карла
Маркса Цэнтралізаванай
сістэмы дзяржаўных
публічных бібліятэк
г. Магілёва

Я праўду сэрца адкрываю свету

90 год таму на Лагойшчыне ў шматдзетнай сям’і нарадзіўся хлопчык Нілел, які пасля стане любімым пісьменнікам беларусаў. Ніл Гілевіч — сціплы, далікатны, чулы. Яго творы, быццам сапраўдныя самацветы, упрыгожваюць нашу літаратуру і не страчаюць сваю актуальнасць зараз. Яго раман у верхах “Родныя дзеці” даўно разабраны на цытатах.

Адзяткавалі юбілей пісьменніка і ў Астравецкай раённай бібліятэцы. Тут была падрыхтавана літаратурная гадзіна “Я праўду сэрца адкрываю свету” для вучняў 11 класа Астравецкай гімназіі. Супрацоўнікі раённай бібліятэкі выступілі ў ролі вядучых. На мерапрыемстве гучалі вершы, біяграфічныя звесткі, а таксама цікавыя факты пра пісьменніка. Асабліва цікавае выклікала аднайменная выстава літаратуры. Зборнікі твораў, выбраныя, энцыклапедычныя далезныя — усё знайшло месца на выставе.

Ніл Гілевіч вучыў і вучыць моладзь сумленнасці, узаемадапамозе і павазе. Ён і зараз жывы ў сваіх творах.

Вольга ЗАЯНЧКОЎСКАЯ,
бібліятэкар
ДУК “Астравецкая
раённая бібліятэка”

Напярэдадні дня нараджэння нашага славутага земляка Тадэвуша Рэйтана (традыцыйна адзначаецца 28 кастрычніка) мы распавядзём нашым чытачам пра лёс яго... кубка. Відаць, гэта адзіная ў свеце рэч, якой цудам пашанцавала ацалець. Доўгі час ішоў збор інфармацыі, бо лёс кубка быў няпэўны. Ён то з'яўляўся на даляглядзе, то знікаў у прыцемках. Але цяпер мы можам распавесці «біяграфію» гэтага артэфакта, які пры спрыяльным збегу абставін мог бы калі-небудзь ізноў пабываць у Грушаўцы. Хаця марыць аб тым, што ён вернецца на Радзіму назусім, не выпадае. І на тое ёсць свае прычыны.

З іншага боку, вельмі хацелася б, каб на гэту публікацыю звярнула ўвагу кіраўніцтва Ляхавіцкага раёна, якое ў дадзены момант займаецца аднаўленнем родавага котлішча Рэйтанаў у Грушаўцы і пошукам экспанатаў для будучага музея, які плануецца размясціць у адноўленай сядзібе.

Музей князёў Чартарыйскіх, Кракаў.

Артэфакты Тадэвуша Рэйтана

Зміцер ЮРКЕВІЧ

Кубак Рэйтана ў Мінску

19 верасня 1919 года ў казіно Беластоцкага палка было тлумна. У Менску з'явіўся Юзаф Пілсудскі. І вось пасля сходу ў Шляхецкім доме (будынак быў наасупраць сённяшняга Купалаўскага тэатра), падчас абеду ў казіно, раптам старшыня «Польскага камітэту» Генрык Грабоўскі паставіў перад Пілсудскім невялічкі срэбны кубак, да краю поўны віном, просячы пачаставацца.

Пілсудскі пачаў адмаўляцца, кажучы, што кубак занадта вялікі, а потым пацкавіўся, што за кубак такі, адкуль ён. На гэта Грабоўскі прапанаваў Пілсудскаму: «*Няхай спадар Начальнік вып'е, а мы паглядзім. Пасля таго, як посуд атуецца, аказалася, што ўсяродку кубка было выгравіравана прысвячэнне, што ён быў ахвяраваны Тадэвушу Рэйтану ад паслоў Наваградскай зямлі*».

Такія звесткі пра менскі візіт Пілсудскага былі апублікаваны ў 1998 годзе ў часопісе «Спадчына».

Генрык Грабоўскі. Цень Рэйтана між вамі!

Асоба гэта даволі эксцэнтрычная. Бацькамі яго былі Аляксандр і Марыя Грабоўскія. Марыя паходзіла з роду Рэйтанаў і была роднай сястрой Юзафа, апошняга і беспапонага прадстаўніка славутага роду. Таму пасля смерці Юзафа, па тастамэнту, Грушаўка перайшла Генрыку. Праўда, фактычна да Другой сусветнай вайны ў Грушаўцы гаспадыняй была ўдава Юзафа, вядомая сваёй дабрачыннасцю Аліна з роду Гартынгаў. Генрыку ж дасталася пачэсная роля «кіраўніка культурнага сектара». Менавіта яго

Кубак Тадэвуша Рэйтана. Здымак пачатку 1990-х гадоў.

Vivat Thaddeus Reytan.

дбаннем у Грушаўцы яшчэ да 1914 года была пастаўлена ўсім вядомай капліца-пахавальня ў неагатычным стылі, куды з новых каталіцкіх могілак у Ляхавічах была перанесена труна Юзафа Рэйтана. Пасля вайны Грабоўскі дадаў да капліцы прыгожую агароджу. Менавіта ён у 1921 годзе, падчас падпісання ганебнай «Рыжскай дамовы», якая пазыліла Беларусь паміж Варшавай і Масквой, гучна назваў кіраўніка польскай дэлега-

цыі і прэм'ер-міністра Уладзіслава Грабскага «Кайнам» і выгукнуў «Цень Рэйтана між вамі!». За тое ён быў арыштаваны і пасаджаны пал варту. Ён жа ў 1928 годзе арганізаваў у Грушаўцы ўрачыстасць з нагоды ўсталявання ў капліцы памятных дошак прадстаўнікам роду Рэйтанаў, сярод якіх цэнтральнае месца займала памятная дошка з барэльефам самога

Тадэвуш Рэйтан на Варшаўскім сойме 1773 года. Ян Матэйка, 1866 (фрагмент).

Тадэвуша. У 1929 годзе Грабоўскі перадаў у кракаўскі Музей князёў Чартарыйскіх апошняе грушаўскае скарбы (кубак і іншыя цікавосткі), якія на той час яшчэ засталіся. Не без ягонага чыннага ўдзелу ў 1930 годзе, у 150-ю гадавіну смерці Тадэвуша Рэйтана, у Грушаўскіх ваколіцах праводзіліся пошукі магілы Тадэвуша. Магіла была знайдзена. Але, як даўжэ вядомы антраполог Казімір Сталыгва, гэта былі парэшткі жанчыны сталага веку і маленькага росту. Што не перашкодзіла нараджэнню «сэнсацыйнай навіны» аб знаходцы астанкаў Рэйтана. На жаль, і да гэтага часу ёсць тыя, хто верыць «сэнсацыі». А мы працягваем пошукі сапраўднага месца пахавання нашага знакамітага земляка.

Той жа Грабоўскі разам з Алінай Рэйтан прымаў у 1934 годзе ў

Грушаўцы кракаўскую даследчыцу Ванду Канчынскую, якая прыехала збіраць інфармацыю пра род і самога Тадэвуша, і пазней напісала некалькі артыкулаў. Яе можна лічыць аўтарам версіі, што кубак Тадэвуша Рэйтана быў «залатым».

Завяршылася гісторыя Грабоўскага трагічным чынам. У дні, калі савецкая армія рушыла вызваляць Заходнюю Беларусь ад польскай акупацыі, ён быў забіты нейкай мясцовай бандай, якая не давала спакою грушаўскім ваколіцам. А сына яго ў 1944-м забілі немцы...

Ванда Канчынская. Кракаўскі дэпазіт

Даследчыца Ванда Канчынская нямала часу правяла ў розных архівах, наведлася ў Грушаўку і іншыя мясціны, звязаныя з Рэйтанами. Праўда, і яна не выдала «поўную гісторыю», напісала брашуру на 43 старонкі і выдала яе ў 1935 годзе ў Вільні за ўласныя грошы. Але, тым не менш, праца гэта, хоць і невялікага аб'ёму і ёсць там некаторыя памылкі, мае даволі вялікую навуковую каштоўнасць. Упершыню пра жыццё Рэйтана пісалася не з «аблокаў», а на падставе архіўных крыніц. У тым жа самым годзе Канчынская наведлася ў кракаўскі музей князёў Чартарыйскіх. І, не марудзічы, апублікавала справаздачу, у якой дэталёва апісала перададзены ў 1929 годзе Грабоўскім «дэпазіт».

Больш за ўсё ўвагі Канчынская ўдзяліла апісанню кубка Тадэвуша Рэйтана, хоць і пералічыла ўсе астатнія прадметы таго дэпазіта. Дзякуючы гэтаму мы ведаем, што там было, а што згубілася цягам часу. Апісанне дэпазіта будзе далей, а пакуль засяродзімся на кубку.

Два шляхетныя металы — срэбра і золата!

Не з'яўляючыся гісторыкам мастацтва, Ванда Канчынская спасалася ў сваёй публікацыі на апісанне кубка, якое зрабіў «кансерватар музея доктар Камароўскі». Верагодна, ён і прыняў дэпазіт ад Грабоўскага.

Паводле гэтай публікацыі, кубак быў срэбны, гданьскай работы і паходзіў з першай паловы XVIII стагоддзя. Верхні і ніжні (вонкавы і ўнутраны) фрыз былі калісыі пазалочаныя, але пазалота на той час амаль уся сцірлася. На прасторы паміж фрызамі былі раслінныя ўзоры з датамкам выяў рознай садавіны (гл. фота). Памеры кубка былі такія: унутраны верхні і ніжні дыяметр 7,45 і 5 сантыметраў, а вышыня 8,5. На знешнім доныш было выгравіравана «*Vivat Thaddeus Reytan*». Тут трэба сказаць, што іншы напіс, на верхнім фрызе, Ванда Канчынская прывяла ў перакладзе на польскую мову, хоць у арыгінале ён быў на лаціне. Таму прывядзём яго арыгінальны варыянт з іншай публікацыі. На вонкавым баку фрыза было выгравіравана

«*Gratulo Tibi, generose Vir, optime rem tuam egisti dixit Lentulus G.E.P. et A.A.P.*».

Што ж гэта значыць на беларускай мове, пра далейшы лёс кубка і дэпазіта Вы даведзецеся з працягу.

Некаторы час таму, дзякуючы запрашэнню знаёмых гісторыкаў, давалося мне трапіць у мясціны, пра якія я шмат чуў, але ўсё ніяк не атрымлівалася дабрацца. Дарога вілася паміж маленькімі вёсачкамі і мястэчкамі Лідчыны, у кожнай з якіх ёсць на што паглядзець, а нам распавесці. Сёння ў нас — “падарожжа” ў Жырмуны, якія ў 2018 годзе патрапілі ў навіны ледзь не ўсіх СМІ Беларусі. І пачнём мы яго з маёнтка Радзівілаў, што знаходзіцца ў некалькіх кіламетрах ад мястэчка.

Зміцер ЮРКЕВІЧ/
Фота аўтара

Недарэчны “падарунак” для ўнікальнага помніка архітэктуры

Увесну 2018 года трактар, які вывозіў гной на палі, сваім прычэпам “бартану” уяздную браму колішняй Радзівілаўскай рэзідэнцыі. Сваім выглядам яна вельмі нагадвае класічныя трыумфальныя брамы, якія ў старадаўнія часы будаваліся пераважна ў гонар вайсковых перамог адных імператараў над другімі. Такія аркі стаяць па ўсім свеце, ад Еўропы да Індыі, а самая знакамітая з іх, трыумфальная ў Парыжы, нават дала назву твору славутага пісьменніка Эрыха Марыя Рэмарка.

І вось такую браму, можа, не такую велічную, як берлінская ці рымская, зачэпаў сваім прычэпам перавозчык. У адзін момант арка, якая магла б стаць яшчэ дзясяткі год, і можа нават дачакацца рэстаўрацыі, стала аварыяй руінай, якую, на думку мясцовых уладаў, зносіць было небяспечна, аднавіць — немагчыма. Таму яе пакінулі, як нікому не патрэбных старых людзей, “дажываць свой век у старой хаце”. Гісторыя гэта абцяжарана яшчэ і тым, што будынік колішняга сядзібнага комплекса не з’яўляўся гісторыка-культурнай каштоўнасцю. А сёння ўжо, відаць, і не з’явіцца. А вельмі шкада, бо маёнтка гэты мае вельмі цікавую гісторыю, і пры належнай увазе з боку дзяржавы мог бы стаць цікавай кропкай турыстычнага маршрута, якая прыносіла б у мясцовы бюджэт дадатковыя сродкі.

Дарэчы, дадам, што па меркаванні Рамана Афтаназія, аўтара выдатнага шматтомнага даведніка па палацах і сядзібах колішняй Рэчы Паспалітай, гэта брама ў свой час выкарыстоўвалася або як невялічкая бібліятэка, або як архіў. Для гэтага меліся два невялічкія памяшканні на другім паверсе.

Ад Бутрымаў да Ельскіх

Першая згадка Жырмунаў датуецца 1217 годам і паходзіць з нямецка-крыжацкай хронікі. На пачатку XV стагоддзя тут атабарыліся Бутрымы, а далей пайшло-паехала: Монтаўты-Кязгайлы-Гаштольды-Завішы

Жырмуны. Святло і Цень

Па матывах адной вандроўкі

Калона св. Яна.

Касцёл Адшукання св. Крыжа, 1789 год.

Брама (адваротны бок).

і, нарэшце, праз шлюб Барбары Кязгайла-Завішы з наваградскім ваяводам Мікалаем-Фаўстынам Радзівілам (1688–1746) стала ўласнасцю Радзівілаў (бярдзічаўска-жырмунскай галіны роду).

Рэзідэнцыя, як пішуць знаўцы, верагодна закладалася сынам ваяводы, Станіславам Радзівілам (1722–1787), літоўскім падкаморым і генералам войска ВКЛ, які ажаніўся з Каралінай Пацей, дачкой троекага ваяводы. Лічыцца, што архітэктарам, які ўзяў на сябе адказнасць за будаўніцтва парафіяльнага касцёла ў мястэчку і рэзідэнцыі, быў прыворны архітэктар Радзівілаў — Ян Палчашынскі. З незразумелых прычын, Палчашынскі так і не пабудаваў галоўны будынак рэзідэнцыі — палац. Пад яго наглядом былі ўзведзены — брама, і паабпал ад яе гаспадарчыя пабудовы і калона св. Яна. У свой час на ёй стаяў бляшаны св. Ян. У наш час на яго месцы — жалезны шпіль, а сама калона патрабуе рэстаўрацыі, бо імякліва губляе атынкаўку. Дарэчы, з невядомай

прычыны калонны нахталт гэтай у Беларусі памылкова і пагалоўна залічваюцца ў калоны “У гонар Канстытуцыі 3 мая”. Што цікава, у Польшчы не было такіх калон.

Адзін з флігеляў даўно пераўтварыўся ў друз. Другі ж, хоць і захоўвае падабенства з будынкам, таксама паступова развальваецца. У цёплую пару года там пасвянца буйнарагатыя жывёлы, якія пакідаюць памяткі аб сваёй прысутнасці. Відовішча бязладдзя, вядома, такое ж сумнае, як і стан брамы.

Рэха падзей

Праз браму праходзіць брукаванка, якая за стагоддзі таксама стала сведкам розных падзей. У 1831 годзе, падчас паўстання ў маёнтку адбыўся бой атрада з корпуса генерала Хлапоўскага з расійскімі казакамі, якія выкарысталі маёнтка як пункт абароны. Дарэчы, пасля Радзівілаў, праз шлюб загаспадарыў у маёнтку Міхал Тышкевіч (1828–1897), вядомы сваімі археалагічнымі раскопкамі ў Егіпце. Кі-

нутая ім жонка прадала маёнтка генерал-лейтэнанту Юзафу Зарэцкаму (1800–1869), выдатнаму вайсковому інжынеру, будаўніку фартоў у Кранштатскай цытадэлі. У часы Першай сусветнай вайны маёнтка быў татальна разрабаваны, пазней, пасля Рыжскага падзелу 1921 года, быў нацыяналізаваны польскай дзяржавай. У 1923 годзе гаспадаром тут стаў польскі палітычны і грамадскі дзеяч Аляксандр Мэйштовіч (1864–1943), міністр юстыцыі і галоўны пракурор ў часы Пілсудскага. Беларусам ён запомніўся, напрыклад, тым, што быў палымным прыхільнікам ідэі польскай экспансіі на ўсход і татальнай паланізацыі беларусаў. А яшчэ і тым, што “15 студзеня 1927 года кіраваў арыштамі сябраў Беларускай сялянска-работніцкай грамады — Браніслава Тарашкевіча, Сымона Рак-Міхайлоўскага, Паўла Валюшына, Пятра Мятлы і іншых...”.

У 1928 годзе маёнтка перайшоў да князя Юзафа Друцкага-Любецкага (1897–1942). Пра Юзафа вядома няшмат, але верагодна, быў ён сынам Гера-

німа Друцкага-Любецкага, які падчас пералісу насельніцтва Расійскай імперыі назваў сябе беларусам.

У часы Другой сусветнай вайны ў маёнтку быў нямецкі гарнізон, якому даставалася і ад савецкіх партызан, і ад польскіх — Арміі Краёвай, якая з невядомай якой прычыны разглядала беларускія землі працягам Польшчы.

Пасля вайны маёнтка падзяліў лёс сотняў іншых сядзібаў — быў нацыяналізаваны, актыўна

выкарыстоўваўся, а потым за непатрэбнасцю пераўтварыўся ў руіну. Шанцы, што жыццё яшчэ вернецца ў маёнтка, не вельмі вялікія. Адзінае, што нагадвае пра тое, што месца яшчэ жыве, некалькі хат, гаспадары якіх добра памятаюць прыгожую браму і белую, добра бачную здалёк калону св. Яна.

Мястэчка Жырмуны і касцёл Адшукання Святога Крыжа

Пасля агляду рэзідэнцыі мы вярнуліся на торны шлях і завіталі ў мястэчка. Касцёл на нашае шчасце быў адчынены. На падворку працавалі людзі, рытууючыся да ўстаноўкі новага драўлянага крыжа. Прыемна ўразіла чысціня і дагледжанасць прыкасцёльнай тэрыторыі, на якой акуратна былі пастаўлены старыя надмагіллі, знойдзеныя падчас упарадкавання тэрыторыі. Касцёл быў пабудаваны ў 1789 годзе, аб чым тройчы паведамляюць вандроўнікам розныя мемарыяльныя таблічкі, адна з якіх сведчыць пра гісторыка-культурную каштоўнасць старога будынка.

Парафія была створана ў 1522 годзе, і відавочна, гэта не першы касцёл, які тут быў пастаўлены. Але ўсё роўна — драўляная святыня 1788–1789 года... уражала. Ксёндз, які акурат у час нашага візіта праводзіў экскурсію для некалькіх турыстаў, не адмовіўся пазней і нам распавесці пра цікавыя старонкі гісторыі касцёла. Захаваўся тут і арган, праўда, пацучы, як ён гучыць, нам не пашанцавала.

Напрыканцы засталася хіба дадаць, што прыкасцёльная вежа-званіца не такая старая. Лічбы на падмурку сведчаць, што пабудавалі яе ў 1894 годзе, накондні вялікіх пераменаў, якія прывялі да абвясчэння спярша Беларускай Народнай Рэспублікі, пасля БССР, а потым і стварэння незалежнай Рэспублікі Беларусь.

МУЗЕЙ

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
МАСТАЦКІ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**
г. Мінск, вул. Леніна, 20.
Тэл.: 397 01 63 (экскурсійнае бюро)

- Пастаянныя экспазіцыі:**
- "Мастацтва Беларусі XII — XVIII стст.;"
 - "Мастацтва Беларусі XIX — пач. XXI стст.;"
 - "Мастацтва Беларусі XX — пач. XXI стст.;"
 - "Мастацтва Расіі XVIII — пач. XX стст.;"
 - "Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.;"
 - "Мастацтва краін Усходу XIV — XX стст.;"

Выставы:

- Выстава "Ёсць дзівосны край..." Італьянскія шэдэўры з калекцыі Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь. Да 21 лістапада.
- "Фердынанд Рушчыц": віртуальная выстава да 150-годдзя з дня нараджэння.
- Віртуальная выстава твораў Віталія Чарнабрысава "Вангогісты Гаген".

**Філіялы музея
МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАў.
КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА
І ПАЛОВЫ XIX СТ."**

- г. Мінск,
вул. Інтэрнацыянальная, 33а.
Тэл.: 358 88 78
- Пастаянныя экспазіцыі:**
- "Інтэр'еры шляхецкай сядзібы".
 - "Жыццё і творчасць Валенція Ваньковіча".
 - "Сядзібны партрэт XVII — сяр. XIX стст."

- Выстава мастацкай фатаграфіі "Бромасярэбраны жываніс" творчага саюза Іллі Цярэцьева і Аляксандры Урбанайтэс. Да 12 лістапада.
- Выстава аўтарскай лялькі Ірыны Пракоф'евай "Увасабленне" да 15 студзеня 2022.

**МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА
НАРОДНАГА МАСТАЦТВА
У В. РАЎБІЧЫ**

- Спарткомплекс "Раўбічы",
Мінскі раён. Тэл.: 507 44 69.
- Пастаянная экспазіцыя.
 - Выстава "Повязь часоў", якая знаёміць з багаццем вобразаў традыцыйнага ручніка.
 - Займальныя майстар-

класы па саломалляцтву, вырабу традыцыйных лялек, пляценні паясоў (бранзалетаў). Патрапіць на майстар-клас можна ў любы працоўны дзень музея: серада — нядзеля з 10.00 да 17.00.
Папярэдні запіс абавязковы.

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР
СУЧАСНЫХ МАСТАЦТВАў
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**
г. Мінск, вул. Някрасава, 3.
Тэл.: 399-09-78

- Час працы: серада — нядзеля з 12:00 да 20:00
- Персанальная выстава Сямёна Маталянца "Палова".
 - Персанальная выстава Роні Голдфінгера "Італьянскія казкі".
 - Персанальная выстава Лізаветы Хіхлушка "Панэльныя".
 - Міжнародная выстава мастакоў на самаізаляцыі "Ongoing Conversation. Chapter IV. Drawn Together+".

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47.
Тэл.: 242-78-14
Час працы: аўторак-нядзеля 12.00–20.00

- Выставачны праект "Шэдэўры Гюстава Дарэ".
- БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАўНЫ
МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ
АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ**
г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8.
Тэл. +375 (17) 203 07 92, +375 (29) 144 07 92, +375 (17) 327 11 66. Музей працуе: аўторак, серада, пятніца, субота, нядзеля — з 10.00 да 18.00 (касы да 17.30), чацвер — з 12.00 да 20.00 (касы да 19.30), панядзелак — выхадны.
- Пастаянная экспазіцыя.
- Экспазіцыя да 80-годдзя зараджэння партызанскага руху ў Беларусі "ПАЧАТАК". Да 29 кастрычніка.

**ДЗЯРЖАўНАЯ УСТАНОВА
"НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-
КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-
ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"**
г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19
тэл.: +375177020602,
20660, +375295518051,
+375291903149

Палацавы ансамбль:

- Пастаянная экспазіцыя.

- Выставачны праект "Захавальнікі" (куфры, шкатулкі, скрыні) — з 26 сакавіка да 20 верасня 2021 г.
- Выставачны праект "Несучаснае мастацтва" твораў М.Байрачнага і Ю.Гудзіноўча з 20 ліпеня па 14 лістапада 2021 г.
- Міжнародны выставачны праект "Castrum doloris. Пахавальны цырыманял нясвіжскага двара" — у складзе пастаяннай экспазіцыі.

Сектар экскурсійнай і інфармацыйнай дзейнасці:

- Нясвіж, вул. Гейсіка, 1
- Часовая экспазіцыя твораў Леаніда Гоманова "Фарбы зямлі" — з 3 жніўня па 30 верасня 2021 г.

Рагуша:

- Нясвіж, вул. Савецкая, 3
- Пастаянная экспазіцыя.

Случка брама:

- Персанальная выстава Карыны Гінько — з 21 мая па 4 кастрычніка.

Падрабязную інфармацыю можна даведацца па тэлефонах (+3751770) 20602, (+3751770) 20660 альбо на сайце niasvizh.by.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г.п. Мір, Карэліцкі раён,
Гродзенская вобласць.
Тэл.: (8-01596) 2 82 90,
(8-01596) 2 82 70.

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстава кніг з прыватнай калекцыі Віталія Корнева "Скарбы адной бібліятэкі". Да 8 лістапада.
- Штогод 14 кастрычніка ў нашай краіне адзначаецца Дзень маці, адзін з самых праніклівых, шчырых і светлых святаў. Для кожнага з нас мама — гэта самы дарагі і блізкі чалавек, без якога самую жыццё уявіць немагчыма. Музей "Замкавы комплекс "Мір" падрыхтаваў

- Штогод 14 кастрычніка ў нашай краіне адзначаецца Дзень маці, адзін з самых праніклівых, шчырых і светлых святаў. Для кожнага з нас мама — гэта самы дарагі і блізкі чалавек, без якога самую жыццё уявіць немагчыма. Музей "Замкавы комплекс "Мір" падрыхтаваў

У МІНСКУ ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА"

МОЖНА НАБЫЦЬ У НАСТУПНЫХ КРОПКАХ:

магазіны "Белдрук"

- Падземны пераход ст.м. "Пятроўшчына".
- Падземны пераход ст.м. "Плошча Перамогі".
- Праспект Незалежнасці, 44.
- Вуліца Валадарскага, 16.

кіёскі "Белдрук"

- ст.м. "Няміга", вул. М. Багдановіча.
- Праспект Пераможцаў, 5.
- Вуліца Рабкораўская, 17.
- Праспект Незалежнасці, 68, В.
- Вуліца Лабанка, 2.

Тэлефон для давадак па наяўнасці газеты ў кіёсках "Белдрук" — (017) 2764542 (з 9.00 да 17.30)

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ
ВЯЛІКІ ТЭАТР
ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ
БЕЛАРУСЬ**
г. Мінск, пл. Парыжскай камуны, 1.
Тэл./факс: 334 11 56.

- 10 — "Церам-церамак" (опера ў 2-х дзях). І. Польскага. Дырыжор — Іван Касцяцін. Пачатак у 11:00.
- 10 — "Жызаль, або Вілісы" (балет у 2-х дзях). А. Адана. Дырыжор — Мікалай Калядка. Пачатак у 18:00.
- 13 — "Лебядзінае возера"

(балет у 2-х дзях). П. Чайкоўскага.
Дырыжор — Уладзімір Авадок.
Пачатак у 19:00.

- 13 — Канцэрт духавога квінтэта. Камерная зала. Пачатак у 19:30.
- 14 — "БАГЕМА" (опера ў 4-х дзях (выконваецца з адным антрактам) Д. Пучыні. Дырыжор — Алег Лясун. Пачатак у 19:00.
- 15 — "ЭСМЕРАЛЬДА" (рамантычны балет у 3-х дзях). Ц. Пулі. Дырыжор — Мікалай Калядка. Пачатак у 19:00.
- 16 — "Сольны канцэрт Аксаны Волкавай". З удзелам Святалы

Касьян і Уладзіслава Сулімскага
Дырыжор — Канстанцін Арбелян.
Пачатак у 19:00.

**ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫў
БЕЛАРУСКІ ТЭАТР "ЛЯЛІК"**
г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2. Тэл.:
(8-0212) 36 32 50.

- 10 — "Дапытлівае сланяня" Р.Кіплінга. Пачатак у 11:00.
- 16 — "Умка" (лірычна-пляшчотная гісторыя) Ю.Якаўлева. Пачатак у 11:00.

у гэты дзень для мам і іх дзяцей ва ўзросце да 18 гадоў прыемны сюрпрыз. 14 кастрычніка яны змогуць наведваць музейныя экспазіцыі бясплатна (пры прад'яўленні дакумента, які пацвярджае права на льготу).

- Тэатралізаваная экскурсія "Мірскі замак і яго ўладальнікі: шлях праз стагоддзі".
- Экскурсія з элементамі дэгустацыі "У гоці да Пана Каханку".
- Экскурсія з элементамі анімацыі і дэгустацыі "Мірскі замак. Гісторыя. Культура. Дэгустацыя".

- Тэматычная экскурсія з элементамі квэста для дваіх "Інтрыгі Купідона".
- Музейныя камунікатыўныя праграмы: "Табе, нашчадак, у добры дар...", "Ад усяго сэрца — самы лепшы пачастунак", "Капрызы моды ракака", "Дзіцячая тэатралізаваная экскурсія "Чароўная гісторыя ў Мірскім замку".
- Правядзенне вясельных цырымоній, святкаванне гадавіны Вясялля.
- Музейная фотапляцоўка.
- Квэст «Белы Слон», 16 кастрычніка.
- Квэст "Таямніца двух куфраў".

Рэквіем Дж. Вердзі у Вялікім

На сцэне Вялікага тэатра Беларусі 7 кастрычніка гукаў Рэквіем Джузэпэ Вердзі ў пастаноўцы Маскоўскага музычнага тэатра "Гелікон-опера". Гэты расійскі тэатральны праект быў здзейснены ў мінулым годзе і быў прысвечаны 75-годдзю Нюрнбергскага працэсу, які быў распачаты 20 лістапада 1945 года. У памяць пра страшныя падзеі XX стагоддзя салісты "Гелікон-опера", аркестр і хор пад кіраўніцтвам Валерыя Кір'янава выканалі найвялікшы твор італьянскага гения на рускай мове. "І праз 75 гадоў важна ўсё гэта памятаць, — сказаў у інтэр'ю парталу Classicalmusicnews.ru аўтар рускага тэксту і рэжысёр-пастаноўшчык канцорта Сяргей Новікаў. — Паколькі, як казаў, калі не памыляюся, Ключэўскі, гісторыя — гэта не добрая настаўніца, а жорсткая надзіральніца, якая вельмі моцна карае за невыучаныя ўрокі".

У выкананні Рэквіема (на рускай мове) прынялі ўдзел салісты тэатра "Гелікон-опера" Ганна Пегава (сапрана), Аляксандра Кавалевіч (меса-сапрана), Віталь Серабракоў (тэнор), Аляксандр Кісялёў (бас); хор (галоўны хормайстар Ніна Ламановіч) і аркестр Вялікага тэатра Беларусі; за дырыжорскім пультам быў Філіп Селіванав.

Музыка жалобнай імшы была дапоўненая відэапраекцыямі — хронікай ваенных гадоў, кадрамі, знятымі ў блакадным Ленінградзе, у Асвенцыме, запісамі вязняў з асабистых дзённікаў, якія яны вялі ў тыя страшныя гады...

